

ΚΕΦ. Ε'

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΣ:

Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Π Ε Ρ Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εισαγωγή:

σημείο 1. : ελληνικός δρόμος

Α. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ -
- δομικά χαρακτηριστικά

σημείο 2. : Το μοντέλο συσσώρευσης
σημείο 3. : Η οικονομική δομή
σημείο 4. : Η κοινωνική διάρθρωση
σημείο 5. : Το Κράτος και οι θεσμοί

Β. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

σημείο 6. : Η κοινωνική κρίση
σημείο 7. : Ο πολιτικός & κοινωνικός
ριζοσπαστισμός
σημείο 8. : Το αιτέλεσμα των παραδοσιακών
στρατηγικών
σημείο 9. : Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τομή στη σύγχρονη
πραγματικότητα.

Γ. Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
- γενικά χαρακτηριστικά

σημείο 10. : Το τρίπτυχο
σημείο 11. : Ψύση & χαρακτήρας της πορείας
μετάβασης
σημείο 12. : Γνωρίσματα του Δημοκρατικού
Δρόμου
σημείο 13. : Η θεσμική στρατηγική
σημείο 14. : Στρατηγική κρισιμότητα της ΕΛΕ
σημείο 15. : Στρατηγικός ρόλος του Κινήματος
σημείο 16. : Οριοθέτηση: Ο Τρίτος Δρόμος
- σοσιαλδημοκρατία
- υπαρκτός σοσιαλισμός

Δ. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

σημείο 17. : Ενδιάμεσοι στόχοι
σημείο 18. : Τακτική και Στρατηγική
σημείο 19. : Η πάλη στο Κράτος και τους
θεσμούς
σημείο 20. : Οι σχέσεις παραγωγής στο
μεταβατικό στάδιο.
σημείο 21. : Προτεραιότητα στον ιδεολογικό
αγώνα.
σημείο 22. : Στρατηγική Αυτοδιαχείρισης:
σημερινή υπόθεση
- ο "κοινωνικός περασματοςμός."

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

σημείο 1
ελληνικός δρόμος

* Δέκα χρόνια μετά την 3η Σεπτέμβρη και δυόμιση μετά την μεγάλη εκλογική νίκη του ΠΑ.ΣΟ.Κ., η επικαιρότητα και η εγκυρότητα της ιδρυτικής μας διακήρυξης αποτελεί την καλύτερη απόδειξη για το αναγκαίο και εφικτό των οράματων και των στρατηγικών μας στόχων.

Με κοινό πλαίσιο πολιτικής, ιδεολογικής και κοινωνικής αναφοράς την 3η Σεπτέμβρη και με αφετηρία τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, διαμορφώσαμε τη δική μας πορεία για την εθνική και κοινωνική απελευθέρωση.

Ο ελληνικός δρόμος για το σοσιαλισμό δεν βρίσκεται πιά στο χώρο των ανέφικτων οραμάτων, μπήκε ανεπίστροπτα σε τροχιά υλοποίησης και δικαίωσης.

Γιατί όμως μιλάμε για ελληνικό δρόμο;

Γιατί η ιστορική πράξη απόδειξε ότι η κοινωνική αλλαγή σε όσες χώρες επιχειρήθηκε έχει μία ανεπανάλειπτη μοναδικότητα που στηρίζει στις εθνικές ιδιομορφίες. Κάθε χώρα χαρακτηρίζεται από μία συγκεκριμένη κοινωνική δομή, από ένα συγκεκριμένο συσχετισμό πολιτικών δυνάμεων και βρίσκεται σ' ένα συγκεκριμένο στάδιο οικονομικής ανάπτυξης. Και ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός είναι πάντα μετασχηματισμός μίας ιστορικά δοσμένης κοινωνικο-οικονομικής δομής ενταγμένης με τον δικό της τρόπο στην παγκόσμια κοινότητα. Κατά συνέπεια όσο πιο δεμένη είναι η στρατηγική με τις συνθήκες "εκκίνησης", τις "αρχικές συνθήκες" που χαρακτηρίζουν την κοινωνία τόσο πιο εφικτή, πιο γρήγορη και πιο ουσιαστική είναι αυτή η στρατηγική.

Τα εθνικά χαρακτηριστικά που συνιστούν την ελληνική ιδιομορφία μπορούν να συμπυκνωθούν στα παρακάτω σημεία:

- * η περιφερειακή ένιαξη της χώρας μας στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας μέσα από την πολυμορφη εξάρτηση, προσδιορίζει την κοινωνική της διάρθρωση, την οικονομική δομή, τη μορφή της πολιτικής εξουσίας καθώς και τη δομή του κράτους και της πολιτείας.
- * η περιοχή μας είναι τόπος, αντιθέσεων και συγκρούσεων συμφερόντων και στρατηγικών, ενώ ταυτόχρονα η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ευρώπης που βρίσκεται κάτω από διαρκή, εμφανή και δηλωμένη εξωτερική απειλή που θέτει σε κίνδυνο την εδαφική της ακεραιότητα και ανεξαρτησία.
- * για τέσσερις δεκαετίες, εκτός από ελάχιστα διαλείμματα φιλελεύθερης δημοκρατικής διακυβέρνησης, η παράταξη της Δεξιάς που εκπράζει τα μεγάλα οικονομικά και στρατηγικά συμφέροντα της ιθύνουσας τάξης μονοπωλούσε την πολιτική και κρατική εξουσία διαμορφώνοντας το μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας χωρίς ουσιαστικό αντίλογο.
- * Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι ουσιαστικά, το πρώτο γνήσιο, μαζικό λαϊκό ριζοσπαστικό Κίνημα που διαμορφώνει την ταυτότητα και την προοπτική του σαν σοσιαλιστικός φορέας στη χώρα μας.

- * Η άνοδος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην Κυβέρνηση και η αρχή μιάς προεξέχουσας μετάβασης για το σοσιαλισμό σε περιφερειακή χώρα, συντελέστηκε μέσα σε συνθήκες κοινοβουλευτικής και πολυκομματικής δημοκρατίας και σαν απόρροια εκλογικών και πολιτικών διαφοροποιήσεων που προκλήθηκαν μέσα από επιμέρους δημοκρατικού χαρακτήρα ρήξεις κι όχι από μειωτική-κοινωνική σύγκρουση.

Για όλους τους λόγους αυτούς, η πορεία μετάβασης στη χώρα μας δεν μπορεί να κρίνεται, να συγκρίνεται ή να ταυτίζεται με άλλες χώρες όπου επικρατούν άλλα μοντέλα και η φύση της κοινωνίας είναι ριζικά διαφορετική.

Μοντέλα και καθεστώτα που πρόκυψαν είτε μετά από απελευθερωτική αλλά ταυτόχρονα και επεκτατική στρατιωτική δυναμική σύμφωνα με τις συμφωνίες της Γιάλλας, είτε μετά από στρατιωτική νίκη και στρατιωτικά πραξικοπήματα αντιαποικιακού και αντιϊμπεριαλιστικού χαρακτήρα, είτε μετά από μαζική λαϊκή επανάσταση.

Η ιστορική εμπειρία πλουτίζει τη διαδικασία μετάβασης για την χώρα μας και τη στρατηγική μας, δεν μπορεί όμως σε καμιά περίπτωση να μεταφρευτεί σαν γενικό μοντέλο.

Η παρουσία και η διαδρομή του ΠΑ.ΣΟ.Κ., η εθνική δημοκρατική και σοσιαλιστική στρατηγική του συνιστούν μια πολιτικά αυτόνομη πρόταση εξουσίας που καθορίζεται και σε μια αδιάσπαστη ενότητα και σχέση με την πολιτική ιστορία και την κοινωνικο-οικονομική δομή της πατρίδας μας και απορρέει απ' αυτήν.

σημείο 2.
το μοντέλο
συσσώρευσης

* Η ελληνική κοινωνική και οικονομική δομή έχει όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός περιφερειακού καπιταλιστικού σχηματισμού.

Διαμορφώθηκε κάτω από ένα ατφικτικό πλέγμα σχέσεων εξάρτησης σαν αποτέλεσμα μιάς συνεχούς εθνικής κρίσης, που σημαδεύει ολόκληρη την πορεία γέννησης και ανάπτυξης του νεοελληνικού έθνους.

Η συσσώρευση κεφαλαίου στο εθνικό επίπεδο, από τη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και για μιά ιστορική περίοδο 150 χρόνων, ακολούθησε τροχιά δορυφορικής ενσωμάτωσης στα πλαίσια της παγκόσμιας καπιταλιστικής συσσώρευσης, χωρίς ουσιαστικά ν'αμφισβητήσει ποτέ τον εξαρτημένο τύπο της ανάπτυξης από θέση πολιτικής εξουσίας.

Ο σύγχρονος ελληνικός καπιταλισμός στο μονοπωλιακό στάδιο για λόγους δομικής ανεπάρκειας που ανάγονται στις σχέσεις εξάρτησης που επιβλήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες δεν κατάφερε ν'αποκτήσει μιάν αυτόνομη οικονομική ανάπτυξη και μιά ολοκληρωμένη αστικο-δημοκρατική πολιτική δομή. Οι ρίζες του βρίσκονται στην επιλογή της άρχουσας τάξης για μιά νέα ενσωμάτωση στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας που ακολούθησε τη νίκη της στον εμφύλιο πόλεμο.

Έτσι οι σχέσεις εξάρτησης που επιβλήθηκαν τόσο στο πολιτικο-στρατιωτικό επίπεδο (ΝΑΤΟ), όσο και στο οικονομικό (σχέδιο Ιόρσαλ) αποτελούν την αφετηρία της σύγχρονης κοινωνικής και οικονομικής δομής και διασφαλίζουν για μιά μακρά περίοδο την επικυριαρχία του Αμερικάνικου και Δυτικοευρωπαϊκού μονοπωλιακού κεφαλαίου σ'όλο το βάθος και το πλάτος των λειτουργιών της οικονομίας και του πολιτικού εποίκοδομήματος.

Η αναπτυξιακή διαδικασία που συντελέστηκε κάτω από τις σχέσεις εξάρτησης έχει σαν αποτέλεσμα ένα μοντέλο συσσώρευσης σε εθνική κλίμακα κι ένα τρόπο ένταξης στην παγκόσμια αγορά, που "εμποδίζει" τον ΚΤΤ, που είναι κυρίαρχος, να γίνει αποκλειστικός, δέχ τείνει δηλ. να εξαφανίζει τους άλλους τρόπους.

Αντίθετα συνυπάρχει και συμβιώνει με προκαπιταλιστικές μορφές παραγωγής σ'ένα μεγάλο φάσμα της ελληνικής οικονομίας (γεωργία, κτηνοτροφία, μικροεμπόριο, βιοτεχνία κλπ.). Η περιφερειακή συγκρότηση του κοινωνικού σχηματισμού εσωτερικεύει σ'όλα τα επίπεδα της ανάπτυξης την ίδια κυρίαρχη αντίθεση.

Οι όροι εξωτερικού εμπορίου (ανάμεσα στα ελληνικά προϊόντα και τα προϊόντα των κέντρων της Δύσης) είναι χαρακτηριστικοί της "άνισης ανταλλαγής" και διευκολύνουν τη μεταφορά κοινωνικού πλεονάσματος προς τα μητροπολιτικά κέντρα. Με το ξάπλωμα των μονοπωλίων και των πολυεθνικών και στο εσωτερικό της χώρας μας εντείνεται αυτή η διαδικασία ενώ παράλληλα αποδιαιρθώνεται κάθε προσπάθεια εθνικής συσσώρευσης. Ταυτόχρονα οι όροι εσωτερικού εμπορίου ανάμεσα στα βιομηχανικά και τα αγροτικά προϊόντα είναι ληστρικοί για την αγροτιά και πραγματοποιείται έτσι μια πρωτόγονη συσσώρευση κεφαλαίου σε μεγάλη κλίμακα στο εσωτερικό της χώρας.

Έτσι οι παραγωγικές δυνάμεις αναπτύσσονται με ανισομέρεια και γίνεται ολοένα εντονότερη η εξωστρέφεια της ελληνικής

Οικονομίας, η τάση της να γίνεται συμπληρωματική κεφαλαιουχική προέκταση των οικονομιών της Δύσης.

Η μετατόπιση του κέντρου αποφάσεων για την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων από το εσωτερικό στο εξωτερικό με την παράδοση του ελέγχου πάνω στη διαδικασία συσσώρευσης κεφαλαίου, έχει σαν αποτέλεσμα την καθοδήγηση της αναπτυξιακής μας πορείας από το μονοπωλιακό και τραπεζικό κεφάλαιο του εξωτερικού.

Ολ'αυτά παράγουν και αναπαράγουν ένα μοντέλο εμποδισμένης, ανισομερους και στρεβλής ανάπτυξης που έχει συγκεκριμένα δομικά χαρακτηριστικά.

σημείο 3.
οικονομική
δομή

* Το πρώτο και ουσιαστικό χαρακτηριστικό της οικονομικής δομής που καθόρισε στην ουσία την αναπτυξιακή πορεία είναι η εξαρτημένη εκβιομηχάνιση. Η πορεία της εκβιομηχάνισης υπήρξε αποκαλυπτική. Η Ελλάδα δεν συμμετείχε σε καμιά βιομηχανική επανάσταση, κατά τη διάρκεια της πρώτης βιομηχανικής επανάστασής παρέμεινε μια καθυστερημένη αγροτική χώρα που μοναδικό ρόλο έπαιζε η πρωτογενής παραγωγή, οι πρώτες ύλες και τα αγροτικά προϊόντα. Στη διάρκεια της δεύτερης και καθώς η Ευρώπη αναπτύσσεται, στη χώρα μας μόλις αρχίζει ν' αποκτά σημασία η ελαφριά βιομηχανία (κύρια καταναλωτικών αγαθών) καθώς και οι υπηρεσίες. Η βαρεία βιομηχανία παρέμενε σε στοιχειώση μορφή, ενώ παράλληλα υπήρχε έντονος προσανατολισμός στις εξαγωγές προϊόντων και εργατικού δυναμικού και στις εισαγωγές κεφαλαίων και τεχνολογίας από πολυεθνικές εταιρείες με τη μορφή άμεσων παραγωγικών επενδύσεων.

Το δεύτερο ουσιαστικό χαρακτηριστικό της οικονομικής δομής που είναι απόρροια της εξωστρέφειας της είναι η ανοιχτή οικονομία γιατί εξαρτάται σε τεράστιο βαθμό από τις εξαγωγές και τις εισαγωγές της. Είναι κατά συνέπεια μία οικονομία που καθορίζεται σε μεγάλη έκταση από εξωγενείς παράγοντες και είναι ανοιχτή στις επιπτώσεις διεθνών οικονομικών συνθηκών.

μέσα από τις οικονομικές επιλογές της άρχουσας τάξης ο προσανατολισμός των πιστώσεων γίνεται σε αντιπαραγωγικές δραστηριότητες.

Αυτή η αντιπαραγωγική ανάπτυξη έχει σαν συνέπεια την υπέρμετρη διόγκωση του τριτογενούς τομέα, όχι μόνο στη διοίκηση αλλά και τις παρεχόμενες εξωκρατικές υπηρεσίες που συνιστούν μία εκτεταμένη και παρασιτική μορφή παραοικονομίας (κυκλώματα διανομής, μεσάζοντες, διαμεσολαβήσεις, υπεργολαβίες κλπ.)

Το εύκολο κέρδος, η αποθησαύριση, η διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό, είναι ενδημικό φαινόμενο του ελληνικού καπιταλισμού.

Παρά τις εντυπωσιακές αυξήσεις ορισμένων αναπτυξιακών μεγεθών (κατά κεφαλή εισόδημα, μετατόπιση εξαγωγών,...) σ' όλη αυτή την περίοδο, οξύνονται οι ανισότητες στο εσωτερικό της χώρας.

Η ανισοκατανομή του εθνικού εισοδήματος και του πλούτου είναι προκλητική.

Ταυτόχρονα ακόμη οξύτερη είναι η ανισοκατανομή ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την υπαίθρο καθώς οι πόροι μεταφέρονται και συσσωρεύονται είτε στο εξωτερικό μέσα από τη ληστρική εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών είτε στα κοινωνικά στρώματα που διαμεσολαβούν μέσα από τους μηχανισμούς της παραοικονομίας.

Η εξορτημένη οικονομική ανάπτυξη έχει έντονα παραμορφωτικά χαρακτηριστικά καθώς οι εκσυγχρονιστικές τάσεις συνυπάρχουν με παραδοσιακές δομές και κάθε απόπειρα οικονομικής "ανάπτυξης" συντηρεί και αναπαράγει τα κύρια χαρακτηριστικά της υπανάπτυξης και της καθυστέρησης.

Έτσι άλλοτε αορά κι άλλοτε εκρηκτικά κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια συνοδεύεται με το αρνητικό της αποτέλεσμα:

- * η εκβιομηχάνιση με το κύμα εσωτερικής και εξωτερικής μεταναστευσης και ανεργίας.
- * οι επενδύσεις στον αγροτικό τομέα με την αποδιάρθρωση της γεωργικής οικονομίας όπου συνεχίζει να επικρατεί η απλή εμπορευματική παραγωγή με βάση τον οικογενειακό κλήρο.
- * η εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων με τη διατήρηση χιλιάδων μικρών επιχειρήσεων με τεχνολογική καθυστέρηση και μικρή παραγωγή.
- * η συσσώρευση υπερκερδών στις λίγες οικονομικά εύρωστες επιχειρήσεις με την αποδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού και τη δημιουργία υπερχρεωμένων επιχειρήσεων.
- * η άνιση ανάπτυξη στα διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα και η αιματώδης αύξηση του κύματος αστυφιλίας που συντελεί στη ταχύρυθμη συγκέντρωση πληθυσμού, δραστηριοτήτων, πόρων και υπηρεσιών στα αστικά κέντρα με την ταυτόχρονη εγκατάλειψη της υπαίθρου.

ημερίδα 4
κοινωνική
διάρθρωση

- * Η μεταπρατική φύση του ελληνικού κεφαλαίου και το μοντέλο συσσώρευσης βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το χαρακτήρα της μεγαλοαστικής τάξης στην Ελλάδα. Είναι μία τάξη που συμμετέχει εξαρτημένα στο μοντέλο ανάπτυξης που επέβαλαν οι δυνάμεις της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας στον εθνικό της χώρο.
- Παύει να είναι μία πραγματικά διευθύνουσα και ηγεμονεύουσα τάξη παρ'όλο που τυπικά εμφανίζει αυτά τα χαρακτηριστικά γιατί διαμεσολαθεί διαπραγματευόμενη τους ευνοϊκότερους ή μη όρους της ένταξης στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας, ένταξη για την οποία δεν έχει τον αποφασιστικό ρόλο. Δεν καθορίζει δηλαδή τη συσσώρευση σε εθνική κλίμακα.
- Η πολιτική της συμπεριφορά κάθε φορά που έχει να επιλέξει ανάμεσα στο συνολικό εθνικό συμφέρον και το στενά ταξικό στρέφεται κατά κανόνα στο τελευταίο. Όλες οι μερίδες του μονοπωλιακού κεφαλαίου στην χώρα, παρό τις αντιθέσεις τους, κινούνται κάτω από την ηγεμονία του μονοπωλιακού τμήματος της άρχουσας τάξης που βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση με το ξένο κεφάλαιο.

Τα μεσαία στρώματα της αστικής τάξης είναι αποτέλεσμα του αστικού εκσυγχρονισμού και αποτελούνται κύρια από ανώτερα στελέχη του κρατικού μηχανισμού, από τεχνοκράτες εξειδικευμένους στην παραγωγική διαδικασία και από σημαντικούς διαμεσολαβητές στα κυκλώματα διανομής (μεγάλο εμπόριο, τουριστικές απασχολήσεις, αντιπροσωπείες, μεσαία βιομηχανία κλπ.) Η πολιτική τους συμπεριφορά παρ'ότι η ταξική τους θέση τα συντηρητικοποιεί παρουσιάζει μία σημαντική ρευστότητα που απορρέει από την ιδιόμορφη και ανολοκλήρωτη αστική δομή της ελληνικής κοινωνίας.

Τα μικροαστικά ^{στρώματα} αποτελούν ένα ιδιαίτερα σημαντικό τμήμα της ελληνικής κοινωνικής διάρθρωσης τόσο από άποψη ποσότητας όσο και από άποψη πολυμορφίας στην κοινωνική διάταξη και την πολιτική συμπεριφορά.

Πολλές δυσκολίες παρουσιάζει η κατάταξή τους:

Ανεξάρτητοι τεχνίτες και βιοτέχνες, δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι, παροχή υπηρεσιών και μικροεπαγγελματίες, εμπορο-υπάλληλοι και καταστηματάρχες, επιστήμονες και ελεύθεροι επαγγελματίες,

Η ανομοιογένεια και η ρευστότητα των στρωμάτων αυτών είναι σημαντική καθώς προπύπτει σε εισοδηματικές ή μορφωτικές διαφορές, σε εξαρτημένο ή ανεξάρτητο χαρακτήρα της εργασίας, στο βαθμό αστικοποίησης, στην συμμετοχή στον ιδιωτικό ή το δημόσιο τομέα της οικονομίας.

Παρ'όλα αυτά υπάρχουν κάποια σταθερά στοιχείαόπως είναι η νεοπαγής συγκρότηση των στρωμάτων, η κύρια αγροτική και λιγότερο εργατική τους προέλευση ή κατά μεγάλο ποσοστό (70% περίπου) έμμεση συσχέτιση με την παραγωγική διαδικασία, η κατοχή ιδιοκτησίας.

Παράλληλα η προέλευση τους σε σημαντικό ποσοστό και η εμπαγής κοινωνική και οικονομική τους συμπίεση διαμορφώνει μία ενδύναμη τήση ριζοσπαστικοποίησης που σε τείσμα της καταναλωτικής ιδεολογίας που επιβάλλει η άρχουσα τάξη, διαμορφώνει προοδευτική πολιτική συμπεριφορά.

Η αγροτική τάξη, παρό τη συνεχή της συρρίκνωση, είναι η πληθύτερη τάξη στη χώρα. Ο μικρός κλήρος είναι ο κανόνας ενώ οι ακτήμονες έμειναν ελάχιστοι σε αριθμό.

Η μετανάστευση και η αστυφιλία παράλληλα με την κάποια εκμηχάνιση και τον εκσυγχρονισμό, αν και ενίσχυσε την τελευταία εικοσαετία το εισόδημα των αγροτών, δεν ανέκοψε την τάση μείωσης της συμβολής της αγροτικής οικονομίας στο εθνικό προϊόν.

Η απαράδεκτη και απάνθρωπη εκμετάλλευση που γίνεται με τους όρους εμπορίου, την εκτεταμένη παραοικονομία και την διείσδυση του μονοπωλιακού κεφαλαίου στις αγροτικές δραστηριότητες, μετατρέπει την αγροτιά στην κατ'έξοχή εκμεταλλευόμενη τάξη στην πατρίδα μας. Την εικόνα αυτή ολοκληρώνει η ένταξη στην ΕΟΚ.

Σημαντικό ποσοστό αγροτών ενισχύει το εισόδημα του με έξω-αγροτικές απασχολήσεις ενώ η αγροτική οικονομία, στηρίζεται κατ'έξοχή στην οικογενειακή εργασία.

Η ίδια η συμμετοχή της τάξης στην παραγωγική διαδικασία προσδιορίζει και την πολιτική της δυναμική παρ'ότι η Δεξιά χρησιμοποίησε στην ύπαιθρο κυρίως τους κατασταλακτικούς της μηχανισμούς.

Η εργατική τάξη και η κοινωνική της διαστρωμάτωση είναι απόρροια της εξαρτημένης εκβιομηχάνισης και της συνολικότερης περιφερειακής συγκρότησης της ελληνικής κοινωνίας. Στήν όψιμη αστικοποίηση οφείλεται το ότι αποτελεί σχετικά νέα τάξη παρ'ότι οι αγώνες της χρονολογούνται από τα τέλη του περασμένου αιώνα.

Στα βασικά της χαρακτηριστικά συμπεριλαμβάνονται:

- * το χαμηλό ποσοστό της συγκέντρωσης του εργατικού δυναμικού και η πολυδιάσπαση σε χιλιάδες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- * η άνιση διαστρωμάτωση (βιομηχανικοί εργάτες, οικοδόμοι, εργάτες θαλασίων και χερσαίων μεταφορών, μικροεργολάβοι, εργάτες γής, μισθωτοί σε παροχή υπηρεσιών)
- * η σχετικά μικρή ιστορία της συνδικαλιστικής δράσης που σε συνδιασμό με τον εργατοπατερισμό και τον κυβερνητικό συνδικαλισμό, οδήγησαν σε πολυδιάσπαση το εργατικό κίνημα.
- * η έξω εργατική τους σε μεγάλο ποσοστό προέλευση.

Από την άλλη μεριά όμως η εργατική τάξη εν δυναμει εταναστατική λόγω του τρόπου συμμετοχής στην παραγωγική διαδικασία, γίνεται το αντικείμενο στυγνής εκμετάλλευσης από το ελληνικό και ξένο κεφάλαιο. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι δεν πέρασε από το στάδιο των εργατικών διεκδικήσεων που οδήγησαν στην Ευρώπη στην δημιουργία πανίσχυρων αλλά ρεφορμιστικών συνδικάτων και άνοιξαν το δρόμο για την επιβολή της σοσιαλδημοκρατίας, λόγω ακριβώς του περιφερειακού χαρακτήρα της ανάπτυξης στη χώρα μας.

Όμως πέρα από την απλή υπόμνηση της κοινωνικής διάρθρωσης ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι κυριάρχες τάσεις που έχει αυτή σαν συνέπεια της στρεβλής ανάπτυξης, καθώς και κάποιες σημαντικές λειτουργίες που δεν τις συναντά κανείς στον ανεπτυγμένο καπιταλισμό. Έτσι:

- α. Η λειτουργία της "ιδιοκτησίας" στους προκαπιταλιστικούς τρόπους παραγωγής διαφέρει από την ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής του Κ.Τ.Π. Κάτω από την "άνιση ανταλλαγή" δεν χρησιμοποιείται για συσσώρευση κεφαλαίου που επιτρέπει την ιδιοποίηση μιάς υπεραξίας αλλά γίνεται απλό στοιχείο επιβίωσης και αναπαραγωγής χωρίς τον καπιταλιστικό ορίζοντα. Η υπεραξία που παράγει μιά αγροτική ελληνική οικογένεια όχι μόνο δεν κρατείται

όχι μόνο δεν επανεπενδύεται αλλά μεταφέρεται με την μορφή κοινωνικού πλεονάσματος στο εσωτερικό ή το εξωτερικό. Αυτή η ιδιομορφία είναι η βάση της αδυναμίας της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης και το συνδυαστικό στοιχείο ανάμεσα σ' όλες τις κοινωνικές δυνάμεις των μη προνομιούχων, Αυτό αναπόφευκτα προωθεί την όξυνση ανάμεσα στην οικονομική ολιγαρχία - ντόπια και ξένη - και τη μεγάλη μάζα των εργαζομένων που είναι αντικείμενο στυγνής εκμετάλλευσης, είτε στο πλαίσιο παραγωγικών σχέσεων που είναι "εκσυγχρονισμένες" (εργάτες, μισθωτοί) είτε στο πλαίσιο προκαπιταλιστικών παραγωγικών σχέσεων (αγρότες, βιοτέχνες, μικροεπαγγελματίες κλπ.)

β. Η μεταπολεμική κοινωνική διάταξη χαρακτηρίζεται από ωρισμένα δεδομένα:

- Από μία μεταβατικότητα και ρευστότητα σε διάφορα κοινωνικά στρώματα, που οφείλεται στην αναγκαστική μετατόπιση αγροτικών μαζών κύρια προς τα αστικά και δευτερεύοντα στρώματα-αστικά κέντρα.
- Από την έλλειψη σταθερής συσχέτισης ανάμεσα στις παραγωγικές ανάγκες και στη μαζική ροή πληθυσμού από την επαρχία προς τις πόλεις. Οι μετακινούμενες μάζες δεν απορροφούνται και δεν συγκεντρώνονται σε βιομηχανικές μονάδες γιατί απλά τέτοιες μόνο λιγιστές υπάρχουν. Αντίθετα στρέφουν την αναζήτησή τους προς την στελέχωση των υπηρεσιών, καλύπτουν τις ανάγκες της ασύμμετρης και άλογης οικοδομικής ανάπτυξης και κύρια περιχαράκωνονται σε διάφορες μεσολαβητικές, παρασιτικές και εναλλασσόμενες απασχολήσεις.
- Τη μεταπήδηση διαφόρων κοινωνικών δυνάμεων από ένα παραδοσιακό πλαίσιο παραγωγής σε ένα άλλο, που πολλές φορές δεν είναι σταθερό. Αυτή η συνεχής μείπτωση και ασιτάθεια των νέων κοινωνικών στρωμάτων μαζί με την εισοδηματική διασύνδεση με την αγροτική οικονομία ή με ένα συμπληρωματικό επάγγελμα κάνουν πιο θολή τη κοινωνική τους ένταξη και τη διαδικασία ανάπτυξης ταξικής συνείδησης και διακόπτουν χρονικά την ιστορική ρίζα και κληρονομιά των αγώνων και των κατακτήσεων τους.

Αυτή η κινητικότητα πλατειών κοινωνικών δυνάμεων με τη διακεκομμένη και εναλλασσόμενη παραγωγική τους θέση επηρεάζουν καθοριστικά τη συνδυαστική οργάνωση, τη δράση και συμπεριφορά όχι μόνο των μικρομεσαίων των μισθωτών και των αγροτών, αλλά και "αυτής καθ' αυτής της εργατικής τάξης".

γ. Η διαδικασία μεταλλαγής των παραδοσιακών μικρο-μεσαίων, αγροτικών και εργατικών στρωμάτων και η αναπαραγωγή τους σε άλλη κοινωνική μορφή, τα καθιστούν επίκεντρο πολιτικής κινητικότητας, πρωταγωνιστές και καταλύτες της γένεσης του κοινωνικού ριζοσπαστισμού σαν φαινομένου. Είναι γεγονός πως το πέρασμα και η επικράτηση του μονοπωλιακού καπιταλισμού στη χώρα μας μέσα σε συνθήκες εξάρτησης:

- δημιουργεί κραδασμό στις ρευστές και ασταθείς διαταξικές σχέσεις των κοινωνικών στρωμάτων,
- περικλείει όμως και τη τάση να δημιουργηθούν σταθερότερα στρώματα και κοινωνικές τάξεις, μέσα από τη συγκέντρωση της βιομηχανικής παραγωγής, από την άυξηση του κοινωνικού βάρους της εργατικής τάξης και όλων όσων προσφέρουν εξαστημένα μισθωτή εργασία, και την φθίνουσα πορεία της αγροτιάς,
- οδηγεί αργά όλο και περισσότερα στρώματα (επιστήμονες-νεολαία-μικρομεσαίοι) στο μιλόν των εκμεταλλευόμενων και καταπιεσμένων τάξεων.

* Το ελληνικό Κράτος, αλλά και ολόκληρο το πλέγμα των θεσμών και των μορφών κοινωνικής οργάνωσης, φέρνει έντονα τα σημάδια της εξάρτησης και της περιφερειακής δομής της κοινωνίας μας. Η δομική ανεπάρκεια της άρχουσας τάξης να διευθύνει το μοντέλο συσώρευσης στον εθνικό χώρο, με την ασθενική και εξαστημένη οικονομική της βάση, αναζητούσε πάντοτε ιστορικά το υποκατάστατο επιβολής των όρων ένταξης στην παγκόσμια αγορά, όρων που αναγκαζόταν κάθε φορά να αποδεχτεί.

Το μεταμφισιακό κράτος που δημιουργήθηκε (ΙΔΕΑ, ιερανομία ΚΚΕ), που όλη μηχανική θεώρηση βίαιου μηχανικού κατασκευασ (όφθαλμο, χημικά ασφαλείας, παρκέτος), που βυθισμένη γερνάει για "βία και νόμο", αιχμαλωτίζονται με των φλαχρονή διακρίσεις, είναι ορατή οργάνωση: αυτών που πωλούνται εφόδους (Δημία) και φρενέως εφάδων.

Έτσι, το εξαρτημένο Κράτος γεννήθηκε και αναπτύχθηκε σαν υποκατάστατο της ανοικτής πολιτικής επικυριαρχίας των μητροπολιτικών κέντρων πάνω σ' ολόκληρη την ελληνική κοινωνία. Διαμορφώθηκε μέσα σ' αυτά τα πλαίσια ένα σύνολο θεσμών και μηχανισμών για να διασφαλίσει τον οικονομικό χαρακτήρα της εξάρτησης (νομισματικό και πιστωτικό σύστημα, επένδυση, τεχνολογία, δομή εξωτερικού εμπορίου, οικονομική και δημοσιονομική πολιτική), τον πολιτικοστρατιωτικό (εθνική άμυνα, εσωτερική ασφάλεια, εξωτερική πολιτική και γενικότερα τη δομή της πολιτείας) και τον κοινωνικοπολιτιστικό (παιδεία, νοσοκομεία, ήθη και έθιμα, σύστημα προτιμήσεων για καταναλωτικά αγαθά, και γενικότερα τον "τύπο διαβίωσης"). Αυτός ο διαμεσολαβητικός χαρακτήρας του Κράτους-μοναδική ιδιομορφία για τα ευρωπαϊκά δεδομένα- ενίσχυσε υπερτροφικά τις δομές εξουσίας του και δημιούργησε ένα συμπαγές και ανελαστικό θεσμικό πλαίσιο που αποκτούσε καιάλυτική συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Έτσι η πολιτική εξουσία δια μέσου του Κράτους αναδείχτηκε σε κυρίαρχο συντελεστή για την αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς επέβαλε ένα πολιτικό-θεσμικό πλαίσιο μοντέλο που όταν οξύνονται οι κοινωνικές συγκρούσεις καταφεύγει στην καταστολή για την ομαλή συνέχεια της συσώρευσης.

Δεν είναι τυχαίο, κατά συνέπεια, ότι στη χώρα μας για λόγους κοινωνικο-οικονομικής δομής το Κράτος που είχε πάντοτε κύρια πλευρά την κατασταλακτική λειτουργία, δεν πέρασε ποτέ στη μορφή του "Κράτους Προνοίας" που δημιούργησε η οικονομική ανάπτυξη στη Δύση την δεκαετία του 50. Αντίθετα σ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο το ελληνικό Κράτος διακρίνεται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που συνιστούν την ιδιομορφία του (αυτό που σύστοχα ονομάστηκε "Κράτος της Δεξιάς") και που έλκουν την καταγωγή τους από πολύ παλιότερα:

- * Η άμεση συμφύση των εξουσιών και η υπαγωγή τους στην εκτελεστική εξουσία που επιτρέπει την άμεση εξυπηρέτηση των συμφερόντων της άρχουσας τάξης και προσδιορίζει τον συγκεντρωτικό και στεγανό του χαρακτήρα.
- * Η διαμεσολάβηση για να κατευθυνθεί η συσώρευση σε συγκεκριμένους τομείς που καθορίζει ο μεταπρατικός χαρακτήρας του κεφαλαίου (εμπορευματικός κερδοσκοπικός, χαρακτήρας επενδύσεων)
- * Η οργάνωση μίας θεσμικής διαδικασίας που δεν συσχετίζεται με τις πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες του τόπου αλλά κατευθύνεται από ξένα κέντρα.

- 77
- * Η άμεση σύνδεση μέσα από νομιμες διαδικασίες (διεθνείς συμφωνίες) ή μέσα από θεσμούς-μηχανισμούς ελέγχου και διάβρωσης, με τους υπερεθνικούς θεσμούς που επιβάλλουν την εξάρτηση (πολυεθνικές, μονοπώλια, συνασπισμοί στρατιωτικοί και οικονομικοί).
 - * Η χειραγώγηση, ο έλεγχος και η αποδυνάμωση κάθε μορφής κοινωνικής οργάνωσης που είναι "μη ελεγχόμενη" μέσα από διαδικασίες ενσωμάτωσης και αφομοίωσης στην κρατική λογική ή περιθωριοποίησης και αποδυνάμωσης (αντιπροσωπευτική δημοκρατία, συνδικάτα, κόμματα, κοινοβούλιο, αυτοδιοίκηση).
 - * Η συναινετική του λειτουργία είναι δευτερεύουσα και ασκείται μόνο όταν μπορεί να διασφαλιστεί χωρίς κοινωνικούς κραδασμούς η ηγεμονία (πολιτική, οικονομική και ιδεολογική) της διευθύνουσας τάξεως.

Ολ'αυτά συνιστούν μια 'κρατική δομή και εξουσία που τείνει να διαπεράσει και να ενσωματώσει κάθε μορφή κοινωνικής οργάνωσης, που τείνει ν'αυτονομηθεί ταυτόχρονα απο την κοινωνία και να επιβληθεί σ'αυτήν.

Δημιουργείται έτσι το φαινόμενο μιάς "μπλοκαρισμένης κοινωνίας," μιάς κοινωνίας αποκομμένης απο το Κράτος και υποταγμένης σ'αυτό. Μια κοινωνία αδύναμη να ενοποιηθεί αλληλοδυσκολεκτικά. Ο κατακερματισμός του κοινωνικού ιστού στα αστικά κέντρα, η αποδυνάμωση και αποδιάρθρωση των κοινωνικών θηλακών στην περιφέρεια, η μετατροπή του πολίτη σε εξοπλισμένο και αποξενωμένο άτομο είναι απόρροια αυτής της λειτουργίας στο πολιτικό και ιδεολογικό εποικοδόμημα της κοινωνίας μας. Έτσι η συνολική κοινωνική οργάνωση και αντιπροσώπευση μέσα στα πλαίσια αυτής της πραγματικότητας:

- * δημιουργεί και αναπαράγει την πελατειακή σχέση σαν μορφή αντιπροσώπευσης και τον παλαιοκομματισμό σαν μορφή πολιτικής οργάνωσης.
- * διασπά και κατακερματίζει τις κοινωνικές δυνάμεις διαμορφώνοντας σε όλο τους το εύρος μιά συντηρητική ή τοπικιστική αντίληψη στις μορφές της συνδικαλιστικής και τοπικής πάλης.

Ταυτόχρονα όμως το ίδιο το Κράτος και οι θεσμοί φέρνουν μέσα τους τα σπέρματα της μεταλλαγής και του δημοκρατικού μετασχηματισμού τους.

Οι νέες παραγωγικές δυνάμεις, η τεχνολογική επανάσταση, η εξέλιξη στις επικοινωνίες και τις μεταφορές η συσσώρευση της γνώσης, η διεύρυνση των αγορών και του κεφαλαίου απαιτούν την συνείδηση και τη συμμετοχή ευρύτερων κοινωνικών δυνάμεων και τη χρήση τους,

Η θεσμική διαδικασία στο μονοπωλιακό στάδιο διευρύνεται, μαζικοποιείται, πολλαπλασιάζεται, γίνεται πιο σύνθετη.

Το πολιτικο-θεσμικό μοντέλο δεν μπορεί ν'αρκεστεί στην ύπαρξη ενός κράτους αντιπάλου της κοινωνίας που αναπαράγει απλά την καταστολή και την εξάρτηση. Η κοινωνική συμμαχία μέσα στους θεσμούς είναι έθραυστη. Κάθε ρωγμή ισοδυναμεί με κρίση.

Η εφτάχρονη δικτατορία υπήρξε το αποκορύφωμα μιάς συσσωρευμένης ιστορικής εμπειρίας όπου οι παραδοσιακές πολιτικές στρατηγικές έδειξαν για πρώτη φορά τόσο ανεπαρκείς να εξηγήσουν τη μεγάλη αντίφαση που οδήγησε στη μεγάλη κοινωνική κρίση.

σημείο 6

Η κοινωνική κρίση

- * Η διεθνής δομική κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού, για πρώτη φορά τόσο βαθειά και διαρκής, που απαιτεί μια νέα επέκταση και διέξοδο για την παγκόσμια αγορά, και που δεν αφήνει ανέγγιχτο τον "υπαρκτό σοσιαλισμό", έφερε στο προσκήνιο την αναγκαιότητα μιάς νέας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων.
- Η ιμπεριαλιστική στρατηγική επιχειρεί μιά αναδιανομή του παγκόσμιου πλούτου και των ζωνών πολιτικής επικυριαρχίας στην απόπειρα να δημιουργήσει ένα νέο παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας.
- Ανεξάρτητα από τη δυνατότητα του καπιταλισμού να βρεί τη διέξοδο που αναζητά, τα έθνη και οι λαοί επαναδιαπραγματεύονται τη θέση τους σ' αυτό τον καταμερισμό. Η εξωστρέφεια κι ο εξαρτημένος χαρακτήρας της ελληνικής κοινωνίας δέχτηκε παλλαπλασιαστικά τις συνέπειες αυτής της προσπάθειας.
- Η δομική ανεπάρκεια της όρχουσας τάξης να διαπραγματευτεί με αποδεχτούς εθνικούς (πολιτικούς και οικονομικούς) όρους τη θέση της Ελλάδας στην παγκόσμια κοινότητα βρίσκεται στο επίκεντρο τη έντασης που πήρε η κρίση στον τόπο μας. Κιόπως απόδειξε η ιστορική πράξη, κάθε φορά που γίνεται συνολική επαναδιαπραγμάτευση της θέσης μας στην παγκόσμια κοινότητα η "εθνική" (με την έννοια της καπιταλιστικής ενσωμάτωσης) και η "κοινωνική" (με την έννοια της πορείας και ανάπτυξης στο εσωτερικό της κοινωνίας) κρίση, είναι δυο ταυτόχρονες και αλληλοτροφοδοτούμενες πλευρές που βάζουν σε συνολική δοκιμασία το έθνος και το λαό μας. Παράλληλα στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας, η όξυνση των αντιθέσεων συνοδεύτηκε με ευρύτατες αλλαγές στην κοινωνική διάταξη. Για μιά δεκαπενταετία το αναπτυξιακό πρότυπο δοκιμάζεται στην πράξη και απλά παράγει συνεχώς και αναπαράγει την κρίση του σε μεγαλύτερη ένταση.
- Αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας είναι το ότι η δικτατορία έφερε στο φώς όλες τις πλευρές μιάς τεράστιας κοινωνικής κρίσης, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά:
- α. Εθνικά
Είναι κρίση εθνικής ανεξαρτησίας, καθώς απειλείται η εδαφική ακεραιότητα και η επιβίωση του έθνους μέσα απο την ιμπεριαλιστική επιβουλή και όξυνση παλιών εθνικών θεμάτων ή των δημιουργία νέων.
 - β. Οικονομικά
Είναι κρίση του μοντέλου συσσώρευσης, καθώς στην οικονομική δομή οξύνονται τα διαρθρωτικά προβλήματα και επιδεινώνονται τα μακροοικονομικά μεγέθη, (πληθωρισμός, ανεργία, σιασιμότητα επενδύσεων, εμπορικό ισοζύγιο)
 - γ. Θεσμικά
Είναι κρίση του Κράτους και των θεσμών, καθώς γίνεται ορατό το αδιέξοδο του "αστικού εκσυγχρονισμού" και η αδυναμία να επιβληθούν θεσμικοί βιτώσιμοι που να ανιαποκρίνονται στις νέες παραγωγικές ανάγκες.

- δ. Ιδεολογικά
Είναι κρίση τρόπου ζωής και αξιών καθώς ο καταναλωτισμός συνυπάρχει με την ισοπεδωτική μεταφορά ξένων προϊόντων και ο πολίτης γίνεται αντικείμενο της σύγκρουσης των πιο αντιφατικών ιδεολογιών.
- ε. Πολιτικά
Είναι κρίση όλων των μορφών αντιπροσώπευσης στην κοινωνική οργάνωση (κομμάτια, συνδικάτα, αυτοδιοίκηση, συνεταιρισμοί, σωματεία)
- στ. Ταξικά
Είναι κρίση ολόκληρης της κοινωνικής διάταξης καθώς ο κατακερματισμός και η αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού, δεν βρίσκουν πιά ασφαλείς δικλίδες διοχέτευσης, ενσωμάτωσης και συναίνεσης.

Λέιλο 7
πολιτικός και
κοινωνικός
ριζοσπαστισμός

- * Η διαρκής κοινωνική κρίση που συνοδεύει την αναπτυξιακή διαδικασία συνδέεται άρρηκτα με το φαινόμενο του κοινωνικού ριζοσπαστισμού και παράγει το ριζοσπαστικό κίνημα. Οι ρίζες του φαινομένου βρίσκονται στην ίδια την ιστορική εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών. Κάτω από τις βαθύτατα ταξικές επιλογές της άρχουσας τάξης, που συνιστούν το "πρόσωπο" της εξουσίας της (πολιτική καταπίεση, οικονομική εκμετάλλευση, πολιτιστική αλλοτρίωση), οι κοινωνικές τάξεις και στρώματα του εργαζόμενου λαού αναζητούν το δικό τους εναλλακτικό πρότυπο.

Σε συνθήκες όξυνσης της κρίσης και καθώς : οι κοινωνικοί κραδασμοί και τα πολιτικά αιτήματα βρίσκονται στο επίκεντρο της εθνικής μας πορείας, η δημιουργία μιάς ριζοσπαστικής δυναμικής που συμπυκνώνει την ακαταστάλακτη και απρόσβαστολή ακόμη ανάγκη μιάς νέας εθνικής και κοινωνικής πραγματικότητας κορυφώνεται.

Η ορμητική είσοδος του ριζοσπαστικού κινήματος στην πολιτική ζωή της χώρας μετά την μεταπολίτευση πηγάζει από ορισμένες θεμελιακές ανάγκες:

- * Τα ανολοκλήρωτα και αδικαιώτα εθνικά, πανδημοκρατικά και κοινωνικά αιτήματα προσφάτων εθνικών και κοινωνικών αγώνων (εθνική αντίσταση, ανέλδοτοι, αντιδικτατορικοί αγώνες) που επανέφερε στο προσκήνιο η κρίση με την επιτάχυνση τυραννίας.
- * Η διαμόρφωση νέων κοινωνικών στρωμάτων που διεκδικούν δυναμικά όχι μόνο συμμετοχή στη διανομή του εθνικού προϊόντος αλλά συμμετοχή στην άσκηση της εξουσίας.
- * Το αίτημα για μόνιμη κατοχύρωση και ανάπτυξη αυτόνομων δημοκρατικών θεσμών που να προασπίζουν την δημοκρατική νομιμότητα, την πολιτική ομαλότητα, και την λαϊκή κυριαρχία.

Μέσα απ' αυτές τις συγκεκριμένες ανάγκες, το ριζοσπαστικό κίνημα αναζητά την απάντηση στην κρίση, απαιτεί ένα νέο πολιτικό προσανατολισμό.

Έτσι γίνεται κυρίαρχο το αίτημα της ΑΛΛΑΓΗΣ που χρησιμοποιήθηκε με διαφορετικό τρόπο απ' όλους σχεδόν τους πολιτικούς φορείς που υπάρχουν στον τόπο μετά το 1974.

Ποιός είναι ο πολιτικός φορέας που θα εκφράσει αυτό το ριζοσπαστικό κίνημα, που θα εκφράσει αυτή τη διέξοδο, προτείνοντας ένα εναλλακτικό πρότυπο, μιά νέα πρόταση εξουσίας, ήταν το ζητούμενο αυτής της περιόδου.

είο 8
αδιέξοδο των
αδοσιακών
ιηλικών

* Αδυναμίες να αναγνώσουν τις πραγματικές διαστάσεις της κοινωνικής κρίσης οι παραδοσιακές πολιτικές στρατηγικές παράγωγα αλλά και τροφοδότες της δεν μπόρεσαν μεταπολιτευτικά να εκφράσουν το ριζοσπαστικό κίνημα.

Ήδη το 1974 ολοκληρώθηκε μία συνεχής πορεία απαγκίστρωσης του λαϊκού κινήματος από τους πολιτικούς και κοιμματικούς μηχανισμούς ενσωμάτωσης της άρχουσας τάξης. Η μεταπολίτευση μπορεί να πρόσφερε μία πρόχειρη διέξοδο όμως δεν κατάφερε σε καμιά περίπτωση να αποκρύψει την κρίση του συνασπισμού εξουσίας του κυβερνούσε τις τελευταίες δεκαετίες.

Η αστική στρατηγική κατέθεσε στην πράξη και μέσα από την άσκηση της πολιτικής εξουσίας την πρόταση και την προοπτική της.

Υπερασπίστηκε με συνέπεια το μοντέλο ανάπτυξης που επέβαλε η άρχουσα τάξη και που οδήγησε στα μεγάλα αδιέξοδα.

Με το όραμα της αστικοδημοκρατικής ολοκλήρωσης να μένει χωρίς αντίκρουσμα, με την χωρίς όρους ένταξη στην παγκόσμια κοινότητα και την επέκταση του δορυφορικού χαρακτήρα της οικονομικής και κοινωνικής δομής, με την πρόθεση "εκσυγχρονισμού" των κατασταλακτικών μηχανισμών του Κράτους, που δεν το εμπόδιζε να γίνεται πιό-συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό, με τη διακήρυξη μιάς "τεχνοκρατικής" και "ορθολογικής" διαχείρισης που δεν μπορούσε να υποκαταστήσει την ανεπάρκεια του προγραμματισμού, με την όξυνση των κοινωνικών και γεωγραφικών ανισοτήτων.

Η αδυναμία του "αστικού εκσυγχρονισμού" σε μία μπλοκαρισμένη κι εμποδισμένη κοινωνία αποτύπωσε τα σημάδια της σ' όλες τις μορφές πολιτικής οργάνωσης και πελαειακής συγκρότησης της Δεξιάς, θέτοντας σε κρίση ολόκληρο το σύστημα αντιπροσωπευσης που στήριξε την πολιτική της εξουσία.

Η πρόταση της παραδοσιακής αριστεράς αδύναμη να απεγκλωβιστεί από τη θεωρία της αναμονής και τη λαϊκομετωπική στρατηγική, μόλις νομιμοποιώντας την παρουσία της δεν μπόρεσε να αναχθεί σε ορατή και βιώσιμη εναλλακτική λύση.

Δέσμια παρωχημένων αντιλήψεων και πρακτικών, προσπάθησε να μεταφέρει μηχανιστικά τάσεις και ρεύματα του κομμουνιστικού κινήματος με κυρίαρχη την τριτοδιεθνιστική αντίληψη, χωρίς ουσιαστικά να τοποθετηθεί στην μεταλλαγή των κοινωνικών και πολιτικών διεργασιών που απέφερε στον τόπο μας η ταξική πάλη στις σύγχρονες μορφές της. Η πολυδιάσπαση και η κρίση των κομμουνιστικών κομμάτων υπήρξε το προϊόν της κρίσης φυσιογνωμίας και στρατηγικής τους.

Τέλος η σοσιαλδημοκρατική πρόταση, δεν ευδοκίμησε στον τόπο μας γιατί απουσιάζει η ίδια η υλική βάση για την επιβολή του "Κράτους προνοίας".

Η σύνδεση της με κάποιες όψεις του αστικού εκσυγχρονισμού και των τεχνοκρατικών στρωμάτων είναι μερική και χαλαρή και όχι ικανή να συντηρήσει ένα μόνιμο και αξιόπιστο πολιτικό φορέα.

Πημείο 2.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τουή
στη σύγχρονη
πραγματικότητα

* Η γέννηση και η ανάπτυξη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. συνδέεται άρρηκτα με το φαινόμενο του πολιτικού και κοινωνικού ριζοσπαστισμού και την πρόταση εξόδου από την κοινωνική κρίση.

Ξεκινώντας απ' τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της κρίσης ανέλυσε σε βάθος τη συγκεκριμένη μεταπολεμική κοινωνική πραγματικότητα στην πατρίδα μας τόσο αναφορικά με την ένταξη της στον διεθνή καταμερισμό, όσο και με τις βασικές σταθερές της αναπτυξιακής διαδικασίας στο εσωτερικό του κοινωνικού σχηματισμού. Αναθεώρησε την ίδια την ιδεολογία και την αντίληψη για την "ανάπτυξη", οριοθετώντας την από την ποσοτική αύξηση των παραγωγικών δυνάμεων που συντηρεί και αναπαράγει την υπανάπτυξη.

Διακήρυξε ότι απαιτείται ένας νέος συνασπισμός εξουσίας που δεν θα βρίσκεται κάτω από την ηγεμονία της άρχουσας τάξης για να υπάρξει διέξοδος στην κοινωνική κρίση.

Διαμόρφωσε μία στρατηγική πρόταση που στηρίζεται σε δύο ουσιαστικές αρχές:

- * κάτω από το πλέγμα των σχέσεων εξάρτησης δεν υπάρχει καμιά δυνατότητα αστικοδημοκρατικής ολοκλήρωσης, παρά μόνο αναπαραγωγής της κρίσης και της υπανάπτυξης.
- * σε συνθήκες καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής δεν υπάρχει καμιά δυνατότητα για την πλήρη αποτίναξη της εξάρτησης άρα για την κατάκτηση της εθνικής ανεξαρτησίας.

Η ιστορική εμπειρία στον τόπο μας δικαιώνει αυτή τη θέση. Η προσπάθεια να πάρουμε μέρος στον διεθνή καταμερισμό μέσα σε συνθήκες εξάρτησης, οδήγησε στο σημερινό αναπτυξιακό αδιέξοδο και κάθε άλλο παρά διασφαλίζει το δρόμο για να "βιάσουμε" τις αστικές δημοκρατίες της Δύσης.

Εξ άλλου ο ίδιος ο συγκεντρωτισμός των δομών της κοινωνίας μας, αποδείχνει ότι καμιά αυθεντική και ισομερής ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων δεν είναι δυνατή στα πλαίσια των σημερινών σχέσεων παραγωγής. Αντίθετα η οποία τέτοια δυνατότητα υπάρχει μόνο μέσα στη διαδικασία ιαυτόχρονης αλλαγής αυτών των σχέσεων. Μ' άλλα λόγια, ο σοσιαλισμός είναι ένα σύγχρονο και καθόλου μακρινό αίτημα αν θέλουμε να ξεπεράσουμε την κρίση.

Έτσι στο αίτημα του ριζοσπαστικού κινήματος για αλλαγή το ΠΑ.ΣΟ.Κ. απάντησε με μία στρατηγική πρόταση που επισημαίνει ότι: ο αγώνας του λαού σε μία περιφερειακή χώρα όπως η Ελλάδα που γίνεται για την εθνική απελευθέρωση είναι βασική προϋπόθεση και απαραίτητη για την ισομερή και αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη και την επίτευξη της πολιτικής δημοκρατίας.

Κατά συνέπεια:

Ο αγώνας για την εθνική ανεξαρτησία συμπίπτει
στρατηγικά με τον αγώνα για το σοσιαλιστικό
μετασχηματισμό της κοινωνικο-οικονομικής δομής.

Και οι αντικειμενικές συνθήκες σε χώρες όπως η Ελλάδα (περιφερειακή χώρα του Νότου) είναι κυριολεκτικά ευνοϊκές για την υλοποίηση μιάς τέτοιας στρατηγικής. Τόσο σε επίπεδο οικονομικής βάσης όσο και σε επίπεδο πολιτικο-ιδεολογικού εποικοδομημάτων τα μεγάλα αναπτυξιακά αδιέξοδα, οι κοινωνικές συγκρούσεις, οι κυρίαιρχες

αντιφάσεις (ταξικές, οικονομικές, πολιτικές, ιδεολογικές), η δομική ανεπάρκεια να επιβληθεί η πλήρης καπιταλιστικοποίηση των σχέσεων παραγωγής το "Κράτος προνοίας", δίνουν τη δυνατότητα να δομηθεί ο νέος συνασπισμός εξουσίας των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής. Και δεν είναι καθόλου περίεργο που ο αιώνας που διανύουμε (ο αιώνας του μονοπωλιακού καπιταλισμού) έχει να επιδείξει μία σειρά πολέμων, επαναστάσεων, συγκρούσεων, πειραμάτων κοινωνικής αλλαγής στην περιφέρεια.

"Τα κράτη θέλουν την ανεξαρτησία, τα έθνη την απελευθέρωση, οι λαοί την κοινωνική αλλαγή"

Εδώ συμπυκνώνεται η απάντηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην κοινωνική κρίση μία απάντηση-τομή στη σύγχρονη ελληνική πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα, που αποτέλεσε και στον πυροδότη της τεράστιας λαϊκής δυναμικής, που έκφρασε και μετουσίωσε σε πολιτική πράξη.

Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

-γενικά χαρακτηριστικά

ΕΓΓΟ 10
ΤΡΙΠΥΧΟ

- * Η διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρίου απέδωσε συμπυκνωμένα και παραστατικά τα όραματα και τις στρατηγικές επιλογές του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

"Ο αγώνας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για την Εθνική μας Αναγέννηση, για μία Σοσιαλιστική και Δημοκρατική Ελλάδα στηρίζεται στην αρχή πως η Εθνική Ανεξαρτησία, αποτελεί προϋπόθεση για τη Λαϊκή Κυριαρχία, πως η Λαϊκή Κυριαρχία, αποτελεί προϋπόθεση για την Κοινωνική Απελευθέρωση, πως η Κοινωνική Απελευθέρωση αποτελεί προϋπόθεση για την πραγμάτωση της Πολιτικής Δημοκρατίας."

Ο τελικός στόχος, το όραμα μίας Πολιτικής Δημοκρατίας, μίας Κοινωνίας Πολιτών που ταυτίζεται με όραμα της σοσιαλιστικής αυτοδιαχείρισης προϋποθέτει μία πορεία.

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ - ΛΑΪΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

Το τρίπτυχο αυτό αποτελεί το στόχο, οριοθετεί και περιγράφει το όραμα απαράλληλα όμως είναι και το στρατηγικό πλαίσιο που μέσα του διαρθρώνονται οι διαφορές μορφές του αγώνα του λαϊκού κινήματος.

Η διαλεκτική αλληλεξάρτηση των τριών πλευρών του καθορίζει ακριβώς και την σύνδεση του εθνικοαπελευθερωτικού και σοσιαλιστικού αγώνα, μέσα σε συνθήκες λαϊκής συναίνεσης, συμμετοχής και κινητοποίησης.

Η διαδικασία ολοκλήρωσης της εθνικής ανεξαρτησίας, σε ιστορικά πλαίσια, βρίσκεται σε δυναμική συμπίεση με τη διαδικασία ολοκλήρωσης τόσο της λαϊκής κυριαρχίας όσο και του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Στην πορεία μετάβασης η ιεράρχηση του στόχου της Εθνικής Ανεξαρτησίας αποτελεί την κύρια πλευρά του αγώνα μας. Είναι το συνδυαστικό στοιχείο που τροφοδοτεί την εθνική ενότητα και ομοψυχία, που διαμορφώνει τους όρους σύνδεσης με την παγκόσμια κοινότητα, που δημιουργεί νέους συσχετισμούς στο πεδίο της οικονομίας, των θεσμών, της ιδεολογίας.

Η αποτίναξη της εξάρτησης δίνει και το μέτρο της δυνατότητας της αυτοδύναμης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Η Λαϊκή Κυριαρχία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εθνικής αυτοδυναμίας. Προσδιορίζει σαν στρατηγικός στόχος σε μία σοσιαλιστική και ανεξάρτητη κοινωνία ότι οι αποφάσεις παίρνονται από το Λαό, υλοποιούνται από το Λαό και ελέγχονται από το Λαό.

Το μέτρο κατόκτησης του στόχου δίνει και το μέτρο της δυνατότητας για την αποτίναξη της εξάρτησης και για την σοσιαλιστικοποίηση των παραγωγικών και κοινωνικών σχέσεων.

Η κοινωνική απελευθέρωση είναι η πεμπουσία της πορείας μετάβασης και του στόχου της. Βρίσκεται στο επίκεντρο της αυτοδιαχειριστικής ιδεολογίας και στρατηγικής και δείχνει το μέτρο της κοινωνικής αλλαγής με την μετατροπή του ιδιώτη σε πολίτη που αποφασίζει πέρα από την πολιτική και οικονομική σφαίρα ή την εθνική και κοινωνική πορεία για την καθημερινή ατομική και συλλογική ζωή.

Είναι φανερό ότι έχει βρεθεί η αντανάκλαση αλλά και το κριτήριο των νέων παραγωγικών και κοινωνικών σχέσεων.

σημείο 11

η φύση και ο χαρακτήρας
της πορείας μετάβασης

* Το όραμα και οι στρατηγικοί μας στόχοι απαιτούν μια διαχρονική ιεράρχηση συγκεκριμένων λαϊκών κατακτιήσεων στα πλαίσια της ιστορικής διαδικασίας που οδηγεί στην πραγμάτωση τους. Οφείλουμε, βέβαια, να ξεκινήσουμε από τη σημερινή κατάσταση, από τις δεδομένες συνθήκες. Ανάμεσα στην κατάκτηση των στόχων και τη σύγχρονη πραγματικότητα μεσολαβεί ένα διάστημα, που αντιστοιχεί σε μια ιστορική μεταβατική φάση. Σ' αυτή τη φάση κυριαρχούν οι κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές αντιφάσεις του παλιού συστήματος που τόσο σε εθνικό όσο και στο διεθνές πεδίο προωθούν συνθήκες αντιπαράθεσης, ανταγωνισμού και επι μέρους ρήξεων. Ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός είναι μια μακροχρόνια, πολυσύνθετη διαδικασία όπου διαμορφώνονται οι αντικειμενικές και υποκειμενικές προϋποθέσεις απ' όπου πηγάζει η αδιάκοπη κίνηση των μαζών και η αγωνιστική δυναμική του λαϊκού κινήματος, με στόχο τη ριζική κοινωνική αλλαγή.

Κατά τη διάρκεια της μετάβασης, οι λαϊκές κατακτιήσεις δεν περιορίζονται σε κάποια αλληλουχία επιπέδων (οικονομικό, πολιτικό, ιδεολογικό) αποκομμένων μεταξύ τους, ούτε σ' ένα αθροιστικό σύνολο στόχων που αντιστοιχούν σε προκαθορισμένη βαθμίδα ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Δεν αποδεχόμαστε τη σχηματική τομή που αντικαθιστά μηχανικά τον ένα τρόπο παραγωγής με τον άλλο. Απορρίπτουμε τη θεωρία του τεμαχισμού της παραγωγικής και κοινωνικής διαδικασίας σε αυθαίρετους προσδιορισμούς σταδίων. Η σημερινή κοινωνική κρίση απαιτεί σταθερή αντιεξαρτησιακή στρατηγική, εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό της κοινωνικής και οικονομικής δομής αλλά ταυτόχρονα και από την αρχή ριζικές δομικές αλλαγές που να διαμορφώνουν αλλά και να επιστεγάσουν τους νέους κοινωνικούς συσχετισμούς. Γι' αυτό και αποτελεί κρίσιμο στοιχείο η συνέχεια και η οργανικότητα της πορείας μετάβασης, το ενιαίο της μεταβατικής ιστορικής διαδικασίας.

Εξ ίσου καθοριστικό στοιχείο για την πορεία μετάβασης είναι σε κάθε χρονική φάση οι επι μέρους κατακτιήσεις να εμπεριέχονται και να καλύπτουν σαν οργανικό σύνολο ολόκληρη την κοινωνία. Μόνο έτσι μπορούν να δράσουν αποτελεσματικά ν' αλληλοτροφοδοτούν τη δυναμική τους, ν' αλλάξουν συνολικά την κοινωνική πραγματικότητα. Απορρίπτουμε την αντίληψη που αναγορεύει την αφηρημένη "αύξηση των παραγωγικών δυνάμεων," σε αυτοπροωθητική δύναμη της πορείας των κοινωνιών, μία αντίληψη που συνεπάγεται το μηχανιστικό καθορισμό του εποικοδομήματος ως αντανάκλαση της παραγωγικής βάσης. Στην πορεία μετάβασης για την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών δυνατοτήτων της πατρίδας μας καθοριστικό

ρόλο θα διαδραματίσει η εδραίωση των νέων σχέσεων παραγωγής, με την ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων και των κοινωνικών φορέων στο κύκλωμα παραγωγής, διαχείρισης, διανομής του προϊόντος. Ταυτόχρονα πιστεύουμε ότι είναι το ίδιο καθοριστική η δράση στο εποικοδόμημα, η ιδεολογικο-πολιτική παρέμβαση, για την εδραίωση των νέων αξιών μιάς ανεξαρτητής εθνικής πορείας, και μιάς κοινωνικής αλλαγής που έχει ως επίκεντρο τον ίδιο τον άνθρωπο. Η σύνθετη διαδικασία της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων μέσα από τις αλλαγές των παραγωγικών σχέσεων, όπως και η μεταβολή των σχέσεων παραγωγής μέσα από την αύξηση των παραγωγικών δυνάμεων, η σημασία των νέων κοινωνικών σχέσεων τόσο στο πεδίο της παραγωγικής διαδικασίας όσο και στο πεδίο της νέας κοινωνικής συγκρότησης, οδηγεί στην ανάγκη παρέμβασης στην ολότητα, και απορρίπτει την ιεραρχία των μηχανιστικών προτεραιοτήτων.

σημείο 12

Δημοκρατικός

Δρόμος

* Η πορεία της σοσιαλιστικής αλλαγής σημαδεύεται κυριολεκτικά σ' όλο της το εύρος με τη Δημοκρατική Διαδικασία.

Στην αφετηρία της βρίσκεται ο δημοκρατικός τρόπος ανόδου των λαϊκών δυνάμεων στην εξουσία. Η κατάκτηση της Κυβέρνησης από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σε συνθήκες πολιτικής αυτοδυναμίας που αποτέλεσε και το επιστέγασμα μιάς συνολικής κοινωνικής αναδιάταξης και του νέου κοινωνικού συσχετισμού οριοθετεί από την αρχή κι όλες τον Δημοκρατικό Δρόμο.

Πρόκειται για μιά πολιτική διαδικασία που επικυρώνει καθημερινά και προωθεί την αλλαγή των κοινωνικών συσχετισμών και που θεσμοθετεί τα νέα πεδία άσκησης της πολιτικής εξουσίας διευρύνοντας διαρκώς τη λαϊκή αποδοχή και συμμετοχή.

Είναι κρίσιμη και στρατηγικής σπουδαιότητας αυτή η εκτίμηση γιατί προσδιορίζει και επιρραζει ολόκληρο το μεταβατικό στάδιο.

Η άρχουσα τάξη και η πολιτική της έκφραση ουδέποτε, ιστορικά, συνδέθηκαν στον τόπο μας οργανικά με το ζήτημα της Δημοκρατίας, ένα ζήτημα που αποτέλεσε πάντοτε προνομιακό πεδίο αντιπαράθεσης για τις λαϊκές δυνάμεις.

Τους δημοκρατικούς θεσμούς, με την σχετική αυτονομία και την ευρεία κοινωνική-λαϊκή διαστρωμάτωση τους φοβάται η άρχουσα τάξη γι' αυτό τους αποδυναμώνει και τους περιορίζει. Αντίθετα για τις λαϊκές δυνάμεις αποτελούν όχι μόνο πεδίο δημοκρατικής αντιπαράθεσης αλλά και τόπο αναβάθμισης και συγκρότησης της κοινωνικής τους δυναμικής. Η πολιτική ομαλότητα και η δημοκρατική νομιμότητα ενώ για το κατεστημένο υπήρξαν πάντοτε ένα τακτικό ζήτημα για τους εργαζόμενους έχουν κυριολεκτικά στρατηγική σημασία.

Έτσι η στρατηγική της μετάβασης αρχίζει, ολοκληρώνεται και εξαντλείται στο γόνιμο έδαφος της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, χωρίς να κλείνει καμιά διαδικασία και να καταργεί αυταρχικά κανένα δικαίωμα.

Αντίθετα σέβεται, κατοχυρώνει και υπερασπίζει τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Αυτό σημαίνει ότι διασφαλίζει τον κοινοπολιτικό πλουραλισμό, την κοινωνική πολυφωνία, την ελευθερία στην σκέψη και τη δράση, και τα δικαιώματα του πολίτη.

Επιδιώκει την κοινωνικοποίηση και τον κοινωνικό έλεγχο τόσο των μέσων παραγωγής όσο και των μέσων εξουσίας.

Απο εδώ απορρέουν συγκεκριμένες επιλογές για τον Δημοκρατικό Δρόμο:

* Στην Οικονομία όπου σ' ένα μικτό σύστημα συνυπάρχουν, δοκιμάζονται, συναγωνίζονται και συγκρούονται οι διάφοροι τομείς με τις παλιές και τις νέες παραγωγικές σχέσεις.

* Στους θεσμούς όπου συνυπάρχουν και αλληλοεξαρτώνται οι μορφές της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας με τις μορφές της άμεσης Δημοκρατίας, της συμμετοχής, του ελέγχου και της αυτοδιαχείρισης.

- * Στο Κράτος,
μέσα από τον εκδημοκρατισμό των δομών, των μηχανισμών και των λειτουργιών του και την υποταγή του στην κοινωνία.
- * Στον Πολιτισμό,
όπου επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και κατοχυρώνει τη σύνθεση ή και τη σύγκρουση των ρευμάτων, χωρίς να επιβάλλει με "άνωθεν" εντολές μιά και μόνη Κρατική άποψη, στο χώρο της τέχνης και της κουλτούρας.
- * Στην Κοινωνία,
όπου διαμορφώνει τις κοινωνικές δυνάμεις με την ταξική συνείδηση και την πολιτική ωριμότητα, που να διασφαλίζουν το δημοκρατικό, ελεύθερο και ανθρώπινο χαρακτήρα της μετάβασης και να διατηρούν ανοιχτές τις δυνατότητες για ευρύτερους ριζικούς μετασχηματισμούς στις δομές και στους θεσμούς.

Όλα αυτά σημαίνουν, ότι η Στρατηγική της Μετάβασης δημιουργεί νέες πολιτικές συντεταγμένες και νέες κοινωνικές δυναμικές.

Αυτές οι συντεταγμένες και οι δυναμικές οδηγούν σε κάποια στιγμή στο ποιοτικό άλμα και πέρασμα, που αναδύεται ως καρπός συσσωρευμένων ώριμων ποσοτικών αλλαγών, που υπόκεινται πάντα στην κρίση και την ετυμηγορία του λαού. Κατά συνέπεια, μη ζητάμε από την αρχή της μεταβατικής πορείας τη συνολική, ποιοτική και αμετάσβεστη αλλαγή ως προϊόν μιάς κρατικής αυταρχικής επιλογής, έξω και πέρα από τη συνείδηση του Ελληνικού Λαού.

Η πρωτοπορία ενός σύγχρονου ριζοσπαστικού σοσιαλιστικού φορέα, δεν έγκειται στην επιβολή ή και στον "βιασμό" μιάς επιλογής αλλά στη δυνατότητά του να πείσει, να προετοιμάσει και να σφυρηλατήσει τη λαϊκή συνείδηση με Δημοκρατικά και μόνο μέσα.

Αυτή η στρατηγική μετάβασης τη μόνη ορατή πορεία, που ενοποιεί και επικυρώνει την πλατιά κοινωνική συμμαχία των μη προνομιούχων. Είναι η μόνη πορεία που προφυλάσσει, μέσα από μιά ανασύνθεση των επιμέρους συμφερόντων, από τον συντεχνιακό κατακερματισμό της κοινωνίας, του κράτους και του Κινήματος.

Είναι η μόνη πορεία, που τόσο στην αρχή της όσο και στην προοπτική της δεν επιβάλλει αγκυλωμένους και κλειστούς θεσμούς για να εγκλωβίσουν την κοινωνία και τον πολίτη. Είναι τέλος η μόνη πορεία, που μπορεί να αναδείξει ως νέα κατάσταση μιά νέα, πολιτικά και ιδεολογικά, διευθύνουσα κοινωνική συμμαχία, όχι μέσα από θέσφατες ιστορικές και νομοτελειακές αναφορές, αλλά μέσα από αγώνες, διαφοροποιήσεις και μετασχηματισμούς που οδηγούν σε μιά "κοινωνία πολιτών".

σημείο 13.

η στρατηγική
της ΕΛΕ

- * Η νέα διευθύνουσα κοινωνική συμμαχία θα αποτελέσει το δυναμικό πολιτικό και κοινωνικό αποκρυστάλλωμα της υποποίησης στην πράξη της στρατηγικής πρότασης που συνιστά η Εθνική Λαϊκή Ενότητα.

Οι κοινωνικές τάξεις και στρώματα του εργαζομένου λαού, που βρίσκονται κάτω από την εξάρτηση και την εκμετάλλευση του μονοπωλιακού κεφαλαίου και που αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία του λαού έχουν αντικείμενικό συμφέρον (εθνικό, ταξικό, πολιτικό) στην σοσιαλιστική αλλαγή και αποτελούν τις κοινωνικές δυνάμεις που επιζητούν. Είναι η ενδυναμει λαϊκή - κοινωνική βάση στην διαδικασία της σοσιαλιστικής μετάβασης.

Η ΕΛΕ εκφράζει και προβάλλει την πορεία σύγκλισης και ενοποίησης του αγώνα, των στόχων, των συμφερόντων και των οραμάτων των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής.

Στα πλαίσια αυτά η ΕΛΕ:

- * Είναι ισότιμη κοινωνική συμμαχία που εκφράζεται τόσο στο πεδίο της γενικής πολιτικής πάλης, όσο και στον οικονομικό-οικονομικό αγώνα ή τον αγώνα για το "τοπικό πρόβλημα".

Απορρίπτουμε την αντίληψη και την πρακτική της ταξικής πρωτοπορίας με τη μορφή της βίαιης επιβολής μίας τάξης πάνω στους "συμμάχους" της στα πλαίσια της κοινωνικής συμμαχίας.

- * Αποτελεί το πλαίσιο σύνθεσης και μετασχηματισμού των κοινωνικών αντιθέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα μη προνομιούχα στρώματα υποτάσσοντας τις στην κυρίαρχη αντίθεση με τις δυνάμεις της εξάρτησης και της οικονομικής ολιγαρχίας.
- * Έχει συγκεκριμένο πολιτικό προσανατολισμό σε αντι-ιμπεριαλιστική και αντιμονοπωλιακή βάση,
- * Αποτελεί τη δυνατή μεγαλύτερη εθνική και πολιτική συμπάρευσή και συνοχή στους κοινωνικούς χώρους, χωρίς πολώσεις διασπάσεις και σεχταρισμούς και χωρίς κανένα στοιχείο λαϊκό-μετωπικής στρατηγικής.

Είναι αυτόνομη στρατηγική πρόταση που διαμορφώνει τους απαραίτητους εθνικούς, πολιτικούς, -κοινωνικούς όρους μίας αυτοδύναμης-διαζευτικής λύσης, ενταγμένη και άμεσα και προοπτικά στην αντιπαράθεση και την ρήξη με την πολιτική της άρχουσας τάξης.

Ετσι, κατοχυρώνει το νέο ιστορικό και κοινωνικό συναρπασμό εξουσίας.

σημείο 14.

το μαζικό κίνημα
και η θεσμική
στρατηγική

* Το ενοποιητικό και καθοριστικό στοιχείο στη στρατηγική του Δημοκρατικού Δρόμου, που προσδιορίζει τα μέσα και τον τρόπο παρέμβασης είναι η θεσμική διαδικασία που προκύπτει σαν το αποτέλεσμα της πάλης του διαρθρωμένου μαζικού κινήματος στο Κράτος και τους θεσμούς και της διάρθρωσης της με την άσκηση πολιτικής εξουσίας, από τον φορέα του λαϊκού κινήματος.

Κάθε θεσμός δεν είναι απλά το προϊόν κάποιας νομοθετικής ρύθμισης, ούτε ο χώρος-μιάς αφηρημένης ιδεολογικο-πολιτικής πάλης. Ο θεσμός μπορεί να χαρακτηρίζεται από μία κυρίαρχη ιδεολογική, πολιτική, κοινωνική ή οικονομική πλευρά αλλά στην ουσία αποτελεί μία ολότητα που διαπερνάται και καθορίζεται από τις σχέσεις παραγωγής, από τις κοινωνικές σχέσεις, αφού στην ουσία τις εκφράζει, τις οργανώνει, τις νομιμοποιεί, και μπορεί ακόμα και να τις τροποποιήσει. Από την άποψη αυτή οι θεσμοί στηρίζονται σε μία συγκεκριμένη υλική και κοινωνική βάση, που καλύπτει συγκεκριμένες ανάγκες, στα πλαίσια της παραγωγικής διαδικασίας και της κοινωνικής ζωής.

Ο μοχλός για το δημοκρατικό μετασχηματισμό του κάθε θεσμού, και ιδιαίτερα στα πλαίσια της εδραίωσης των νέων σχέσεων παραγωγής, είναι το μαζικό κίνημα. Η οικονομική-τεχνική υποδομή και η νομική έκφραση του κάθε θεσμού αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την υπόστασή του. αλλά το καταλυτικό στοιχείο για την ενεργοποίηση, τη λειτουργία και τη δυναμική ανάπτυξη των θεσμών είναι η παρουσία και δράση του μαζικού κινήματος στο εσωτερικό τους. Το μαζικό κίνημα οφείλει να διευρύνει τη συμμετοχή του στην άσκηση εξουσίας μέσα από όλες τις μορφές της πάλης του (εθνική, πολιτική, κοινωνική, συνδικαλιστική, τοπική, κλπ.) τόσο στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς όσο κύρια μέσα στους πρωτοπόρους θεσμούς της άμεσης λαϊκής παρέμβασης.

Η πρώτη κατεύθυνση της θεσμικής στρατηγικής αποβλέπει στο ριζικό δημοκρατικό μετασχηματισμό του Κράτους, με κύριες πλευρές την ελληνοποίηση, τη δημοκρατική και αντιγροφειοκρατική λειτουργία και τον εκσυγχρονισμό. Στη βάση αυτής της στρατηγικής βρίσκεται η υπέρβαση του Κρατισμού, η διάχυση της Κρατικής εξουσίας στην κοινωνική λειτουργία, με την έννοια της λαϊκής συμμετοχής του κοινωνικού ελέγχου, της ολοκληρωμένης δημοκρατικής-κοινωνικής δομής. Το κοινωνικό στοιχείο - δηλ. οι κοινωνικές σχέσεις όπως θα διαμορφώνονται στην πορεία της μετάβασης - θα απορροφήσει το υπερβατικό - Κρατικό στοιχείο, θα οργανώσει και θα κατευθύνει το οικονομικό πεδίο, θα εμπλουτίσει και θα αναπλάσει το πολιτιστικό.

Η δεύτερη κατεύθυνση της θεσμικής μας στρατηγικής αποβλέπει στο μετασχηματισμό και την ουσιαστικοποίηση των θεσμών της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Θεωρούμε ότι η διαδικασία της αντιπροσώπευσης όχι απλά πρέπει να ενισχυθεί, αλλά οι θεσμοί που την εκφράζουν (κοινοβούλιο, συνδικάτα, συνεταιρισμοί, αυτοδιοίκηση, κλπ) είναι απαραίτητο να γίνουν στο χώρο τους αυτόνομοι πόλοι άσκησης εξουσίας που να αντιστοιχεί στις αναπτυξιακές και παραγωγικές ανάγκες.

Η τρίτη κατεύθυνση της θεσμικής μας στρατηγικής, απο-
βλέπει στην δημιουργία ενός πλέγματος θεσμών άμεσης
δημοκρατίας.

Εδώ είναι το πεδίο των νέων μορφών οργάνωσης της λαϊκής
βάσης που διασφαλίζουν τον έλεγχο, την ανακλητότητα
τη συμμετοχή σ' όλη την κλίμακα λειτουργίας και ανάπτυ-
ξης αυτών των θεσμών.

Είναι ο χώρος του κοινωνικού πειραματισμού που δοκιμάζει
στην πράξη την ιδέα και την πρακτική της αυτοδιαχείρισης.

Οι τρεις αυτές πλευρές της παρέμβασης στο Κράτος και
θεσμούς με την παράλληλη και διαλεχτική τους σύνδεση,
δεν είναι απλά όροι και προϋποθέσεις για τη σοσιαλιστική
αλλαγή αλλά περιγράφουν το ίδιο της το περιεχόμενο.

Επεκτείνονται σ' όλο το εύρος της κοινωνικο-οικονομικής
δομής και στο θεσμικό εποικοδόμημα, συνδέουν το πολιτι-
κό με το οικονομικό και το υδεολογικό στοιχείο, αρνού-
νται την υποβάθμιση του σοσιαλισμού σε απλό οικονομικό
μετασχηματισμό.

Είναι η ιδέα θεσμική στρατηγική που περιγράφεται με το
τρίπτυχο ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ-ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ
που δίνει απάντηση και στους στόχους και στη διαδικασία
και στους μοχλούς μετασχηματισμού των παραγωγικών σχέ-
σεων, αλλά ταυτόχρονα περιγράφει τη σοσιαλιστική μορφή
κοινωνικής οργάνωσης,

Έτσι διαμορφώνονται οι όροι μετάβασης απο μια μπλοκαρι-
σμένη κοινωνία, υποταγμένη στο Κράτος σε μια ανοιχτή,
σύγχρονη, ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία που απαύει
να υπάρχει η εκμετάλλευση ανθρώπου απο άνθρωπο.

Η ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά με
ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο στηριγμένο στο Δημοκρατικό
Προγραμματισμό και την Περιφερειακή Ανάπτυξη κι όπου
οι αποφάσεις και οι επιλογές γίνονται στην κατώτερη
δυνατή βαθμίδα.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά
μ' ένα νέο μοτέλο παραγωγικής διαδικασίας που να στη-
ρίζει την αυτοδύναμη ανάπτυξη και να υλοποιείται σ' όλη
την κλίμακα απο κοινωνικούς φορείς.

Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά
μ' ένα νέο τύπο κοινωνικής οργάνωσης όπου ο Κρατισμός
δίνει τη θέση του στην κοινωνία των πολιτών και όπου
ο άνθρωπος γίνεται ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ που διαμορφώνει την ιστο-
ρία τη δική του, της κοινότητας που ζεί, του τόπου του.

σημείο 15.

αυτοδύναμη
ανάπτυξη

* Είναι η ίδια θεσμική στρατηγική που περιγράφεται με το τρίπτυχο ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ-ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ που δίνει απάντηση και στους στόχους και στη διαδικασία και στους μοχλούς μετασχηματισμού των παραγωγικών σχέσεων, αλλά ταυτόχρονα περιγράφει τη σοσιαλιστική μορφή κοινωνικής οργάνωσης.

Έτσι διαμορφώνονται οι όροι μετάβασης από μία μπλοκαρισμένη κοινωνία, υποταγμένη στο Κράτος σε μία ανοιχτή, σύγχρονη, ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία που παύει να υπάρχει η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

Η ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά με ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο στηριγμένο στο Δημοκρατικό Προγραμματισμό και την Περιφερειακή Ανάπτυξη κι όπου οι αποφάσεις και οι επιλογές γίνονται στην κατώτερη δυνατή βαθμίδα.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά με ένα νέο μοντέλο παραγωγικής διαδικασίας που να στηρίζει την αυτοδύναμη ανάπτυξη και να υλοποιείται σ' όλη την κλίμακα από κοινωνικούς φορείς.

Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ συμπίπτει και ταυτίζεται στρατηγικά με ένα νέο τύπο κοινωνικής οργάνωσης όπου ο Κρατισμός δίνει τη θέση του στην κοινωνία των πολιτών και όπου ο άνθρωπος γίνεται ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ που διαμορφώνει την ιστορία τη δική του, της κοινότητας που ζει, του τόπου του,

Η ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ προσδιορίζει τόσο τη σχέση μας με την παγκόσμια κοινότητα (αυτοκεντρωμένη οικονομία) όσο και την εσωτερική αναπτυξιακή διαδικασία (ισομερείς ανάπτυξη) και την παρέμβαση στις σχέσεις παραγωγής.

Η αυτοδύναμη ανάπτυξη δεν σχετίζεται με την απομόνωση ή τον ουτοπικό στόχο της αυτάρκειας, αλλά αντίθετα δρομολογεί την χώρα στην πορεία της απαλλαγής της καθοδήγησης της οικονομίας μας από ξένα κέντρα και κεφάλαια, απαλλαγή από την εκμετάλλευση, και αναπροσανατολίζει την οικονομία σε μία αποκεντρωμένη ανάπτυξη.

Η πορεία της αυτοδύναμης ανάπτυξης που ξεκινά, αναπτύσσει και ολοκληρώνεται σ' ολόκληρο το μεταβατικό στάδιο, αποτελεί την Ελληνική πρόταση στην ιστορική πρόκληση της διεθνούς κρίσης και είναι αναντικατάστατο συστατικό στοιχείο της ανεξαρτητης Εθνικής πορείας.

Η αυτοδύναμη ανάπτυξη:

- Συνδυάζει τους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς στόχους.
- Προωθεί τους νέους δυναμικούς τεχνολογικούς, κλάδους που αναβαθμίζουν τη θέση της χώρας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα
- Προχωρεί στην ανασυγκρότηση και ανασύνθεση της χώρας μέσα από μία αποκεντρωμένη και ολοκληρωμένη ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη.
- Προϋποθέτει την αποφασιστική συμμετοχή των εργαζομένων και την χρησιμοποίηση όλου του παραγωγικού δυναμικού. Η αλλαγή των παραγωγικών σχέσεων, οι θεσμικές και δομικές αλλαγές εξασφαλίζουν ότι το ευρύτερο κοινωνικό στοιχείο αναλαμβάνει την ίδια την υπόθεση της παραγωγής, την υπόθεση της ανάπτυξης.

Οι μοχλοί μετασχηματισμού των σχέσεων παραγωγής που αποτελούν και τις δομικές αλλαγές στην πορεία της ελληνικής κοινωνίας καθώς και το οργανικό στοιχείο της αυτοδύναμης ανάπτυξης είναι :

- * η γρήγορη και αποφασιστική μεταβίβαση εξουσιών από το κέντρο στην περιφέρεια μέσα από την αποκέντρωση πόρων, αρμοδιοτήτων, υπηρεσιών.
- * η βαθμιαία κοινωνικοποίηση των στρατηγικών τομέων της οικονομίας μας.
- * η ευρύτατη συνεταιριστική οργάνωση των αγροτικών και των μικρομεσαίων στρωμάτων.
- * η εφαρμογή του Δημοκρατικού Προγραμματισμού με τη θεσμοθέτηση λειτουργιών που να επιτρέπει την αποφασιστική συμμετοχή στις προγραμματικές διαδικασίες των κοινωνικών φορέων
- * την εδραίωση και κατοχύρωση νέων θεσμών οργάνωσης της λαϊκής βάσης στην ανάπτυξη και την παραγωγή.

Ημερο 16.

στρατηγικός ρόλος
του Κινήματος

- * Τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πορεία μετάβασης συμπληρώνει ο καταλυτικός ρόλος του πολιτικού φορέα της Αλλαγής στα πλαίσια της πολυκομματικής δημοκρατίας.

Ο χαρακτήρας, η μορφή και η λειτουργία μιάς πολιτικής οργάνωσης που θέλει να συμμετέχει, να καθοδηγήσει και να προσανατολίσει τον αγώνα του λαϊκού κινήματος στην εφαρμογή της στρατηγικής του Δημοκρατικού Δρόμου, έρχεται σε πλήρη αντιπαράθεση και ρήξη με τις παραδοσιακές μορφές της πολιτικής οργάνωσης.

Είσι είναι μιά οργάνωση που δεν συμβιβάζεται ούτε με την κλασσική μορφή του αστικού κομματος που στον τόπο μας ταυτίζεται με την αναπαραγωγή και εδραίωση της πελατειακής σχέσης και την αντίληψη και πρακτική του παλαιοκομματισμού, ούτε με την οργάνωση σε κομματικό επίπεδο της πρωτοπορείας μιάς τάξης στη λογική των "επαγγελματικών της επανάστασης".

Κατά συνέπεια ο πολιτικός φορέας της αλλαγής:

- * σε σχέση με τη μορφή του αγώνα που διεξάγει και που ταυτίζεται μ' αυτόν του λαού για ανεξαρτησία και κοινωνική αλλαγή, έχει χαρακτήρα εθνικοαπελευθερωτικό και σοσιαλιστικό
- * σε σχέση με την ταξική αναγωγή και τον κοινωνικό προσανατολισμό της εκφράζει τα συμφέροντα της νέας διευθύνουσας κοινωνικής συμμαχίας των μη προνομιούχων και αποτελεί καταλυτικό μοχλό για την ενοποίηση, τον προσανατολισμό, και τη δράση τους
- * σε σχέση με την σύνδεση της με τις κοινωνικές δυνάμεις της ΕΛΕ έχει χαρακτήρα ανοιχτό, μαζικό και αντιπροσωπευτικό
- * σε σχέση με το μαζικό κίνημα είναι φορέας πάλης και καθοδήγησης, ενότητας και πολιτικού προσανατολισμού και κατοχύρωσης των αρχών της δημοκρατικής διάρθρωσης της αυτονομίας των θεσμών και των μορφών της πάλης, της ταξικής και πολιτικής ενότητας στόχων τακτικών, προγραμμάτων.
- * σε σχέση με την εσωτερική της οργάνωσης και λειτουργίας συστηρίζεται στο αναπτυξιακό μοντέλο οργάνωσης της νέας κοινωνίας, κατοχυρώνοντας Δημοκρατική Διαδικασία στην εκτίμηση, το σχεδιασμό και τη λήψη των αποφάσεων και Ενιαία Αντίληψη στην πολιτική πράξη,

Μιά τέτοια πολιτική οργάνωση έχει τη μορφή ενός ριζοσπαστικού σοσιαλιστικού κινήματος που στην πορεία της Αλλαγής:

1. Μεταθέτει τις λαϊκές δυνάμεις στο κέντρο βάρους άσκησης της πολιτικής εξουσίας.
2. Διαμορφώνει, προσδιορίζει και επικυρώνει τις λαϊκές κατακτήσεις κρατώντας πάντοτε επίκαιρο το όραμα της νέας κοινωνίας
3. Γίνεται τόπος συγκροτούμενης συνείδησης για ολόκληρο το λαϊκό κίνημα.
4. Αποδέχεται και υποστηρίζει την αντιπροσωπευτική δημοκρατία κατοχυρώνει στην πράξη την θεσμική ισοτιμία των πολιτικών φορέων, καταχιά την πρωτοπορεία στο λαϊκό κίνημα, σέβεται την αυτονομία των θεσμών και των λειτουργιών τους,

ημέρι 17.

Τρίτος δρόμος:
οριοθέτηση

- * Η στρατηγική του Δημοκρατικού Δρόμου, που εύστοχα χαρακτηρίστηκε ο "Τρίτος Δρόμος," για το σοσιαλισμό βρίσκεται σε ριζική αντιπαράθεση με τις δύο παραδοσιακές στρατηγικές που αναπτύχθηκαν στις αρχές του αιώνα μας και σημάδεψαν την πορεία του σοσιαλιστικού και κομμουνιστικού κινήματος.

Δεν αποδέχεται τον σοσιαλδημοκρατικό δρόμο που εξαντλεί την πορεία μετάβασης σε κατοίεσ οριακές μεταρρυθμίσεις κορυφής, ωραιοποιώντας το πρόσωπο του μονοπωλιακού καπιταλισμού και παρακάμπτοντας το πολιτικό και κοινωνικό περιεχόμενο του σοσιαλισμού.

Η σοσιαλδημοκρατία που έχει τις ρίζες της στη 2η Διεθνή τοποθετεί το Κράτος έξω και πάνω από την κοινωνία και τις αντιθέσεις που την κινούν. Οι τάξεις πέσα στον κρατικό μηχανισμό χάνουν τον ταξικό τους μανδύα γίνονται λειτουργοί του "ουδέτερου Κράτους".

Το πανίσχυρο σύγχρονο Κράτος λειτουργεί σαν διαιτητής των κοινωνικών συγκρούσεων τις χειραγωγεί μέσα σε "εκσυγχρονιστικά" πλαίσια και αφήνει τις λαϊκές δυνάμεις στο περιθώριο της πολιτικής. Εδώ βρίσκεται στο απόγειο η "κοινωνία των ειδικών" και η πλήρης κυριαρχία του "τεχνοκρατισμού" σαν ιδεολογίας και πολιτικής πρακτικής.

Δεν αποδέχεται το μοντέλο του "υπαρκτού σοσιαλισμού" που υποβιβάζει την κοινωνική ανάπτυξη στο επίπεδο της ποσοτικής αύξησης των παραγωγικών δυνάμεων και διαμορφώνει μία μηχανιστική κρατική συσώρευση αποδυναμώνοντας την Δημοκρατία,

Είναι μία στρατηγική που έχει τις ρίζες της στην 3η Διεθνή τοποθετεί τους θεσμούς αντιπροσώπευσης έξω από το Κράτος και ενάντια σ' αυτό, υποβιβάζοντας την πάλη στους θεσμούς σε σύγκρουση μηχανισμών στα πλαίσια της "διπλής εξουσίας". Έτσι το Κράτος με ενσωματωμένη την εξουσία του είναι ένα εργαλείο επικυριαρχίας στην κοινωνία που παρνά στα χέρια της εργατικής τάξης με εξωτερική έφοδο.

Η θεωρία της ταξικής πρωτοπορίας στην πράξη αντιπαραθέτει το "Κράτος της αστικής Τάξης" στο "Κόμμα της εργατικής τάξης" με τα μέτωπα του (λαϊκομετωπική στρατηγική).

Η νικηφόρα για την εργατική τάξη σύγκρουση οδηγεί το κόμμα στη σύμφυση με το Κράτος με τελική ταύτιση και συγκεντρωση των μορφών εξουσίας σε μία πανίσχυρη γραφειοκρατία. Οι λαϊκές δυνάμεις μένουν απλά στην "δι' αντιπροσώπων εκπροσώπηση" κι όχι στη συμμετοχή.

Οι δύο αυτές στρατηγικές με κοινή βάση την "κρατικιστική" ιδεολογία και τον "οικονομισμό" αδυνατούν να δώσουν απάντηση στην κοινωνική κρίση, είτε γιατί η δομική κρίση του καπιταλισμού δεν ευνοεί τα "Κράτη Προνοίας", είτε γιατί παρέμειναν σε αποστεωμένα και ιστορικά ξεπερασμένα δόγματα. Ταυτόχρονα υποτάσσουν τις εθνικές και κοινωνικές ιδιομορφίες σε τελειωμένα κλειστά και περιχαρακωμένα πλαίσια που συνιστούν μία ευθύγραμμη πορεία.

Ο "Τρίτος Δρόμος" διδάσκεται από την εμπειρία των σοσιαλιστικών πειραμάτων, αναιρεί τις πλευρές της στρατηγικής που οδήγησαν στην κρίση των τελευταίων χρόνων και προτείνει διέξοδο με την μετάθεση των λαϊκών δυνάμεων στο επίκεντρο της πολιτικής εξουσίας, με την διάχυση του κράτους στην κοινωνία με την αυτοδιαχείριση από τους παραγωγούς των μέσων παραγωγής αλλά και της κοινωνικής τους ζωής.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ - "ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ"

Σημείο 18.

ενδιάμεσοι στόχοι

* Το σύνθημά μας το 81' "ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΑΛΛΑΓΗ," διατύπωνε το αμετάθετο και επιτακτικό αίτημα να ανοίξει και να κατοχυρωθεί η πορεία της σοσιαλιστικής μετάβασης· μία πορεία που προϋποθέτει χρόνο και αδιάκοπο αγώνα για να γίνονται βήματα και άλματα σταθερά και μη ανα-στρέψιμα.

Το πρωτόγνωρο, η συνθετικότητα, η πολυπλοκότητα και οι αντιφάσεις αυτής της πορείας απαιτεί συνεχή γνώση, ανάλυση και παρέμβαση στις εξελίξεις. Ο εμπειρισμός, οι χωρίς συνοχή κινήσεις, η έλλειψη μίας οργανικής αλληλουχίας στόχων και επιλογών, η πίεση του καθημερινού, οδηγούν με ακρίβεια στην ενσωμάτωση και την αποτυχία. Εξ ίσου όμως ανέτοιμο και επικίνδυνο εγχείρημα θα αποτελούσε η κατάρτιση ενός αθροίσματος επιμέρους στόχων και μέτρων. Γιαυτό και είναι απόλυτα αναγκαία η επεξεργασία μίας στρατηγικής μετάβασης που θα κινηθεί με βάση ιεραρχημένους στόχους, και επιλογές και θα έχει σαν δεδομένη αφετηρία τη σημερινή πραγματικότητα, αλλά συνεχή αναφορά και σύνδεση με τους στρατηγικούς μας στόχους και τα οράματά μας.

Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο μετάβασης ισοδυναμεί με την ιεράρχηση και επιλογή των ενδιάμεσων στόχων. Οι ενδιάμεσοι αυτοί στόχοι με το περιεχόμενο, το ρυθμό εδραίωσης τους, και την αλληλουχία και αλληλοεπηρεασή τους, αποκτούν μετὰ τους οργανική ενότητα και συνέχεια, συγκροτούν ολοκληρωμένες παραγωγικές και κοινωνικές δομές που οδηγούν στην κατάνκτηση των στρατηγικών μας στόχων.

Ετσι κάθε στιγμή προωθούνται αλυσιστοιχίες τομέων και ρήξεις στο πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και ιδεολογικό πεδίο, που δεν μπορούν να χωριστούν σχηματικά σε στάδια.

Οι δομικές και θεσμικές επιμέρους αλλαγές θα πρέπει να προωθούνται σφαιρικά σε όλους τους τομείς (Εθνική Ανεξαρτησία, οικονομία, Κράτος, κοινωνικοί θεσμοί, πολιτισμός κλπ.) και να λειτουργούν σε ενιαίες και συγκεκριμένες κατευθύνσεις.

Η αλληλουχία και η σφαιρικότητα των αλλαγών επιτρέπει την αμοιβαία υποστήριξη και τη δυναμική αλληλοτροφοδότηση. Είναι δυνατόν σε ορισμένους τομείς οι αλλαγές να προχωρούν γρηγορότερα γιατί η κοινωνική δυναμική να είναι πιο έντονη, ή οι αντικειμενικές προϋποθέσεις προσφορώτερες. Η αλληλουχία και αλληλοσύνδεση των αλλαγών επιτρέπει τη στήριξη και επιτάχυνση των αλλαγών και σε κάποιους τομείς που καθυστερούν, ώστε συνολικά να υπάρχει μία δυναμική πορεία, που να ξεπερνά τις επιμέρους δυσχέρειες ή αναστολές, και να σηματοδοτεί μία συγκεκριμένη και ορατή κατεύθυνση.

Ο ρυθμός των αλλαγών βρίσκεται πάντοτε σε συνάρτηση με πολιτικές προτεραιότητες που αφορούν τη σύνδεση του τύπου με τις διεθνείς εξελίξεις και τις ανάγκες της αυτοδύναμης ανάπτυξης.

Οι ενδιαμέσοι στόχοι και ο ρυθμός των θεσμικών και δομικών αλλαγών συνολικοποιούνται και εξειδικεύονται μέσα από τη στρατηγική μας και παίρνουν τη δυναμική ενός συγκεκριμένου "σχεδίου μετάβασης" που συμπεριλαμβάνει:

πόταση συνολικής παρέμβασης στην κοινωνία

- * για μία εθνική στρατηγική
- * για την ανάπτυξη
- * για την παραγωγή
- * για την κοινωνική ζωή

Ταυτόχρονα το "σχέδιο μετάβασης" αντιμετωπίζει βασικά προβλήματα πολιτικής στρατηγικής που αφορούν το κράτος και τους θεσμούς, τις σχέσεις παραγωγής, τον αγώνα στο ιδεολογικό πεδίο, τον "κοινωνικό πειραματισμό,"

Τέτοια ζητήματα αποτελούν κρίσιμο χώρο αντιπαράθεσης και ρήξεις με τις παραδοσιακές αντιλήψεις και στοατηγικές, χώρο όπου η δική μας πολιτική ηγεμονία είναι καθοριστικός παράγοντας ενοποίησης και προσανατολισμού της λαϊκής δυναμικής.

σημείο 18
τακτική και
στρατηγική

* Προκύπτει, απο την αξιολόγηση αυτή, η σημασία των τακτικών κινήσεων και επιλογών στη διαδικασία της μετάβασης. Η τακτική κίνηση είναι μία συγκεκριμένη επιλογή που προκύπτει απο την ανάγκη και αποτίμηση των δεδομένων προϋποθέσεων και συσχετισμών, αλλά ταυτόχρονα ενοποιεί και συμπυκνώνει τις ιδεολογικο-πολιτικές στρατηγικές, εξειδικεύοντας και πραγματοποιώντας αυτές στο πεδίο της συγκεκριμένης πραγματικότητας. Οι τακτικές κινήσεις αποκτούν τη δική τους αυτοτέλεια και την ιστορική σημασία στο μέτρο που προωθούν το συγκεκριμένο λαϊκό συσχετισμό, που διαμορφώνουν ευνοϊκότερες συνθήκες πάλης για τις κοινωνικές δυνάμεις της αλλαγής.

Οι τακτικοί στόχοι και κινήσεις συνδέονται με τις στρατηγικές επιλογές με διαλεκτική αλληλουχία και καθορισμό. Τακτικοί στόχοι με οργανική ενότητα, με σύλληψη και σχεδιασμό των εξελίξεων στο σύνολό της κοινωνικής πραγματικότητας, ενισχύουν και καθορίζουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης των στρατηγικών στόχων, αποτελούν τα συγκεκριμένα ερρείσματα στο χώρο και στο χρόνο μέσα απο τα οποία εκφράζονται οι στρατηγικοί στόχοι.

Χωρίς τα ερρείσματα αυτά οι στρατηγικοί στόχοι παραμένουν αφηρημένοι, και αντί να εμπνέουν και να καθοδηγούν το λαϊκό κίνημα, αποβαίνουν αφηρημένο ιδεολογικό καταφύγιο. Απο το άλλο μέρος τακτικές κινήσεις και επιλογές, χωρίς συνέχεια, που προκύπτουν απο βεβιασμένες κινήσεις, χωρίς μεσοπρόθεσμη εκτίμηση των εξελίξεων, μπορούν να αποδιαιρθώσουν και να τεμαχίσουν την πορεία μετάβασης, και να οδηγήσουν σε οπισθοδρομήσεις, σε ασυνέχεια της σοσιαλιστικής στρατηγικής, να καταστήσουν τελικά ανέφικτα τα στρατηγικά οράματα.

Γι' αυτό και ο κάθε τακτικός στόχος αποκτά την ιδιαίτερη αυτοτέλεια και σημασία του στην πορεία της μετάβασης. Τα ενδιαμέσα τακτικά βήματα αποτελούν δυναμικές φάσεις μίας αγωνιστικής διαδικασίας με συγκεκριμένη ιστορική αναφορά και αξία και όχι αριθμημένες βαθμίδες κλίμακας. Ο ρόλος τους είναι να οδηγήσουν τους εργαζόμενους στο μαζικό κίνημα, τις κοινωνικές δυνάμεις της αλλαγής μέσα απο τον αγώνα για συγκεκριμένους ορατούς και πραγματοποιήσιμους στόχους, σε ένα ανώτερο επίπεδο κατακτήσεων που θα εκφράζει με τη σειρά του ένα νέα ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο στην πορεία μετάβασης.

Οι τακτικοί στόχοι όταν γίνουν κατάκτηση απο τις κοινωνικές δυνάμεις της αλλαγής ξεπερνούν τα όρια και τις αδυναμίες του ίδιου του τακτικού τους χαρακτήρα και αποδεικνύουν το εφικτό αλλά και την αναγκαιότητα των σοσιαλιστικών αλλαγών ακόμα και σε εκείνες τις κοινωνικές δυνάμεις που, αν και είχαν αντικειμενικό συμφέρον με την πορεία της αλλαγής, σε πρώτη φάση στάθηκαν με δυσπιστία και επιφύλαξη απέναντί της.

σημείο 19.

οι θεσμοί στην
πορεία ~~μετά~~ ^{μετά} ~~αλλαγής~~ ^{αλλαγής}

* Η νέα θεσμική διαδικασία, που η Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ακολουθεί, νομιμοποιεί στην ουσία τους νέους συσχετισμούς δυνάμεων που προέκυψαν στο πολιτικό επίπεδο, με την νίκη του κοινωνικού μπλόκ της αλλαγής, στις 18 Οκτώβρη. Η έκφραση της κοινωνικής αυτής δυναμικής σε πολιτικό πεδίο μας επιτρέπει να νομιμοποιήσουμε το συσχετισμό αυτό των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής μέσα στους νέους θεσμούς, να δημιουργήσουμε τους όρους και τις προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση και τη λειτουργία τους, στις συνθήκες και τις απαιτήσεις της μετάβασης. Ο κάθε θεσμός εκφράζει μιιά κατάσταση πολύπλοκη, γεννιέται, διαφοροποιείται και μετασχηματίζεται για να συμβαδίσει με τις εξελίξεις που πάντα κινούνται μέσα από αντιθέσεις και συγκρούσεις.

Αντινακλά ένα σημείο, ισορροπίας και ένα πλαίσιο αποδοχής ανάμεσα σε δύο αντίταλους πόλους, όπου ο παλιός πόλος συμβιβάζεται με την αμφισβήτηση του νέου και ο νέος συμβιβάζεται προσωρινά με τα καινούργια κατακτημένα όρια.

Το ΠΑΣΟΚ στη θεσμική του πολιτική:

Αφήνει ανοιχτούς τους θεσμούς στην πρόκλησή του μέλλοντος και στη προοπτική της διαμορφούμενης Κοινωνικής Δυναμικής. Παράλληλα καθιερώνει νέους ριζοσπαστικούς θεσμούς τόσο για να επικυρώσει, να νομιμοποιήσει και να δοκιμάσει στην πράξη τα πιο προωθημένα οράματα και επιλογές όσο και για να δώσει πεδίο έκφρασης στις έριμες διεκδικήσεις των κοινωνικών κινημάτων.

Το "άνοιγμα των θεσμών" δεν αποτελεί μιιά δεικνή ψηλάφηση των ορίων και των περιορισμών ενός συστήματος. Οφείλει πάντα να κινείται με ρυθμούς και σε χώρους διασφαλισμένης κοινωνικής συγκαιτάδεσης. Οι θεσμικές επιλογές δεν είναι ανέξοδες μιάς και πάντα συνοδεύονται από ανάλογο μικρό ή μεγάλο κοινωνικό και οικονομικό κόστος.

Το "άνοιγμα των θεσμών" δεν είναι μιιά άτολη πράξη, που μεταθέτει την επιτακτική αναγκαιότητα του εκδημοκρατισμού και δεν πρέπει να εκλαμβάνεται σαν μιιά πράξη που αναιρεί τη δυνατότητα του ριζικού μετασχηματισμού των θεσμών.

Αντίθετα το "άνοιγμα των θεσμών" είναι μιιά κατάσταση μεταβατική με δυναμικές ισορροπίες. Είναι μιιά αναγκαία, κρίσιμη και χρήσιμη συνγοριακή περιοχή, που στο έδαφός της διαμορφώνεται - μέσα σε συνθήκες δημοκρατίας και ελευθερίας - μιιά ιστορική θέληση και κοινωνική συνείδηση διαρκούς αμφισβήτησης και ριζικής αλλαγής.

Το "θεσμικό άνοιγμα" καθιερώνει μιιά νέα ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, το κράτος και την πολιτική. Προβθεί μιιά ουσιαστική και γόνιμη σύνθεση ανάμεσα στην Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία και στις μορφές Δημοκρατίας που στηρίζονται στη Λαϊκή Συμμετοχή και τον άμεσο Κοινωνικό Έλεγχο.

Είναι όμως φανερό ότι αν μιιά τέτοια πορεία δεν έχει, πέρα από τις στρατηγικές της συνιστώσες, συγκροτημένη, εξειδικευμένη και συνολική παρέμβαση και καθοδήγηση, κινδυνεύει να αποτύχει. Γαίτι υπάρχει η περίπτωση οι νέοι θεσμοί να γίνουν πεδία αντιπαράθεσης και όξυνσης του παραγωγικού και κοινωνικού κατακερματισμού, πεδία αναπαραγωγής κλαδικών, συντεχνιακών, τοπικών συμφερόντων, χώροι όπου θα ασκείται η επιμέρους πίεση στη λογική της ικανοποίησης του "ειδικού" συμφέροντος. Τόττε τρείς είναι οι ενδεχόμενες εξελίξεις:

- ή ο θεσμός να λειτουργήσει με βάση κάποιες επιμέρους συμμαχίες ή συμβιβασμούς, οπότε οι επιλογές του είναι αδροιστικές, χωρίς τη δυναμική που τροφοδοτείται από την υπέρβαση και ανασύνθεση των επιμέρους συμφερόντων και αντιθέσεων.
- ή να περάσει στα "χέρια" της ισχυρότερης ομάδας πίεσης οπότε θα μετατραπεί σε "προεκχωρημένο φυλάκιο" του συγκεκριμένου συντεχνιακού ή τοπικού στοιχείου, χάνοντας τελείως τη φυσιογνωμία και τον προορισμό του.
- ή να καταργηθεί στην ουσία εφόσον δεν βρεθούν καν τα σημεία αζεύξης και συνενόησης και επικρατήσει μιά αντιπαράθεση χωρίς όρους και όρια.

Παρόμοιοι κίνδυνοι ελλοχεύουν όταν αγνοείται η υποτιμάται η δουλειά υποδομής και τεκμηρίωσης. Είναι απαραίτητη η επιστημονική-τεχνική εγκυρότητα που θα συνδέσει το περιεχόμενο του θεσμού με τις σχέσεις παραγωγής και το επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων - στην προοπτική εξέλιξης ολόκληρης της παραγωγικής βάσης - που θα προδιαγράφει στα πλαίσια δράσης της επιμέρους δραστηριότητας ή συμφέροντος, θα δώσει την ευρύτερη παραγωγική πλατφόρμα προτάσσοντας το κοινωνικό, χωρίς να αγνοεί το επιμέρους συμφέρον. Χωρίς τη συγκεκριμένη του σύνδεση με την υλική και κοινωνική πραγματικότητα ο θεσμός θα παραμείνει αφηρημένος και αντί να οργανώσει και να συνθέσει τα επιμέρους συμφέροντα θα αποσυντεθεί ο ίδιος. Αντίθετα το ίδιο το πολιτικό και παραγωγικό στοιχείο του θεσμού θα αποκτήσει εγκυρότητα και δυναμική - όταν οι επιλογές γίνονται με γνώση των υλικών και κοινωνικών προϋποθέσεων - και θα ξεπεράσει το απλό τεχνοκρατικό και συντεχνιακό κοιτήριο.

Η ένταξη και αφομοίωση του ειδικού προβλήματος ή συμφέροντος στο γενικό κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο θα πρέπει να γίνεται με σεβασμό της αυτονομίας, και του ιδιαίτερου χαρακτήρα του. Το πολιτικο-κοινωνικό κοιτήριο αποκτά ουσιαστική βαρύτητα και δυναμική και δικαίωση τελικά, όταν στηρίζεται στη γνώση του "ειδικού" όταν εντάσσει ενοποιεί και υπερβαίνει "τα επιμέρους" στη σοσιαλιστική στρατηγική. Όταν δημιουργεί εναλλακτικές προοπτικές παρουσιάζοντας μιά οργανική και συνεχή πορεία ολοκληρωμένων λύσεων, όταν αναλύει και προβλέπει τις άμεσες και μεσοπρόθεσμες φάσεις της πορείας, αποκτώντας εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα.

Η πορεία σύνθεσης και ενοποίησης των επιμέρους συμφερόντων και διεκδικήσεων που θα ξεκινήσει από την ανάλυση της βάσης και της φύσης των συμφερόντων αυτών θα πρέπει να δίνει προοπτικές και κατευθύνσεις σ' ένα δεύτεροβάθμιο επίπεδο θεσμικών και δομικών αλλαγών, με προέχουσα την κοινωνική, παραγωγική και αναπτυξιακή διάσταση, ενώ θα διαμορφώνει ταυτόχρονα μια ολοκληρωμένη εναλλακτική λύση για τον εργαζόμενο στην παραγωγική του, δραστηριότητα, στις κοινωνικές του σχέσεις, στον πολιτισμό, στις αξίες του.

Ένας θεσμός μπορεί να έχει μιά συγκεκριμένη θέση και λειτουργία μέσα στο συνολικό κύκλωμα παραγωγής-διακίνησης-διανομής του προϊόντος. Η μερικότητα αυτή μπορεί να αποβεί καθοριστική για την αποδυνάμωση του θεσμού όταν δεν υπάρχουν ή δεν σχεδιάζονται οργανικές παρεμβάσεις που θα θέσουν υπό συνολικό έλεγχο το κύκλωμα, όχι με την απλή

έννοια της μίας κατοχής, αλλά με την έννοια της ανα-
 γνώρισης και ελέγχου της πορείας του υπερπροϊόντος.
 Θεσμοί που μπορούν να ελέγχουν το συνολικό αυτό κύ-
 κλωμα λειτουργώντας μέσα στα νέα πεδία των παραγωγικών
 και κοινωνικών σχέσεων, όπως π.χ. οι αγροτοβιομηχανικοί
 συνεταιρισμοί, αποτελούν θεσμούς στρατηγικούς χαρακτήρα,
 γιατί ελέγχουν ολόκληρο το τετρίο εξαγωγής και κατανομής
 της υπεραξίας (που φυσικά θα πρέπει με τη σειρά της να
 υπόκειται σε εθνικής κλίμακας δικλείδες εξισσορόπησης.
 Ο στρατηγικός χαρακτήρας του θεσμού μέσα στο σύστημα
 του κοινωνικού σχηματισμού δεν καθορίζεται μόνο από τη
 θέση του μέσα στο κύκλωμα της παραγωγικής διαδικασίας.
 Τομείς γενικότερης εθνικής σημασίας όπως η Παιδεία, είναι
 δυνατόν να επηρεάσουν άμεσα και έμμεσα όλα τα πεδία της
 κοινωνικής ολότητας από το πολιτιστικό-πολιτικό-ιδεολο-
 γικό, έως την ίδια την επιστημονική και τεχνική αναβάθμιση
 την ανασυγκρότηση του ανθρώπινου δυναμικού και σε τελική
 ανάλυση την ίδια την παραγωγική διαδικασία.
 Γι'αυτό ο στρατηγικός χαρακτήρας του θεσμού μπορεί να ανα-
 γνωρισθεί τόσο από της πλήρεις και ολοκληρωμένες μορφές
 που μπορεί να πάρει μέσα σ'ολόκληρο το πλαίσιο της παρα-
 γωγικής διαδικασίας, όσο και την καθοριστική του θέση
 μέσα στο σύστημα της κοινωνικής ολότητας, ανεξάρτητα
 αν η κύρια πλευρά του αναφέρεται στο πεδίο της βάσης ή
 του εποικοδομήματος.
 Το κρίσιμο θέμα κατά συνέπεια δεν είναι να υφίσταται ένας
 εκ των προτέρων κεντρικός γενικός σχεδιασμός από τον
 οποίο να εκπορεύονται και να ιεραρχούνται οι θεσμοί, και
 να διασυνδέονται μέσα στην ολότητα (παραγωγική, κοινωνική,
 ιδεολογική, πολιτική) ώστε να κινείται με "ελεγχόμενο"
 ρυθμό η ίδια η ολότητα.